

Granskning av betygsrätten i vuxenutbildningen

Åtterrapporering av regeringsuppdrag om betygsrätten och hur denna används

Redovisning av regeringsuppdrag U2022/02495

Diarienummer: SI 2023:2524

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa:
Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, Redovisning av regeringsuppdrag, 2024

Diarienummer: SI 2023:2524

ISBN 978-91-989804-0-0

Innehåll

Sammanfattning	5
Fler än hälften av tillstånden är vilande	5
Betygsrätten används i många delar av landet	6
De flesta anordnare hade minst en brist i tillsynen.....	7
Komplex reglering försvårar för anordnare och vid inspektion.....	7
Skolinspektionens kommentarer och medskick	8
Ställningstagande när det gäller ökad kontroll av betygsrätten.....	9
Uppdraget	10
Genomförandet av uppdraget.....	10
Rapportens disposition.....	11
Anordnare kan söka tillstånd för att sätta betyg.....	11
Skolinspektionen ska kontrollera att kraven för betygsrätten efterlevs	12
Ytterst ansvarig för utbildning och betygssättning är respektive anordnare	13
Betygsrätt är en förutsättning för överlämnande av rektorns myndighetsutövning vid komvux på entreprenad.....	13
Resultat från tidigare inspektioner	13
Behov av fler enskilda utbildningsanordnare och snedvriden konkurrens resulterade i införandet av betygsrätt.....	14
Sedan tidigare kända omständigheter som försvårar inspektion av betygsrätt	16
Många vilande eller aldrig använda tillstånd	16
Kännedom saknas om när utbildning bedrivs och när betyg sätts	18
Tillstånd för betygsrätt kan uppfattas som en kvalitetsstämpel.....	18
Regelverkets utformning försvårar för anordnare och gör inspektion tidskrävande	19
Våra resultat	20
Resultat från enkätundersökningarna.....	20
Kartläggning av anordnare med betygsrätt	20
Fler än hälften av tillstånden är vilande.....	20
Betygsrätten används i många delar av landet.....	21
Många anordnare sätter betyg, men intyg, prövning och validering används i liten utsträckning	22
Många enskilda utbildningsanordnare söker betygsrätt för att anordna utbildning på entreprenad.....	23
Vanligt att kommuner ställer krav på betygsrätt för att få bedriva utbildning på entreprenad inom komvux	24
Endast en bransch efterfrågar betyg	25
Resultat från den tematiska tillsynen av betygssättning utifrån beviljad betygsrätt	26
Majoriteten av anordnarna hade minst en brist.....	26

Anordnare följer inte det beviljade tillståndet	27
De brister som konstaterats är allvarliga	27
Skolinspektionens utmaningar i tillsynen av anordnare med beviljad betygsrätt	28
Resultat från erfarenhetsinventeringen	29
Kommentar till resultaten	30
Betygsrätten och komvux i stort är i behov av översyn och tydligare reglering	30
Regelförändring av betygsrätten bör göras först efter en generell översyn	30
Flera omständigheter gör granskning av anordnare med betygsrätt utmanande ...	31
Vi har konstaterat många brister.....	31
Betygsrätten har kommit att uppfattas som en kvalitetsstämpel.....	32
Komplext regelverk försvårar för anordnare och gör inspektion tidskrävande	32
Ställningstagande när det gäller ökad kontroll av betygsrätten.....	33
I väntan på en större översyn kan justeringar som underlättar Skolinspektionens tillsyn övervägas.....	33
Regleringar som kan övervägas av regeringen	33
Referenser	35
Bilagor	36
Bilaga 1. Enkätresultat och metodbeskrivning	36
Beskrivning av metod.....	36
Resultat av enkäterna	37
Bilaga 2. Enkäter	45
Frågor till utbildningsanordnare med betygsrätt.....	45
Frågor om utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)	54
Kartläggning av betygsrättens användning inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad	60
Bilaga 3. Beskrivning av urval, metod och genomförande av tematisk tillsyn	
Betygsättning utifrån beviljad betygsrätt	63
Urval.....	63
Genomförande.....	64
Intervjuer	64
Dokumentstudier	65
Sammanställning, analys, bedömning och beslut.....	65

Sammanfattning

Skolinspektionen har fått i uppdrag av regeringen att granska förekomsten av folkhögskolor och enskilda utbildningsanordnare med beviljad betygsrätt. Skolinspektionen ska också granska hur betygsrätten används

- i uppdragsutbildning enligt 6 kap. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning
- i utbildning som anordnas på entreprenad eller av en folkhögskola
- vid utfärdande av betyg.

Vidare ska myndigheten ge förslag på hur svårigheter som finns när det gäller att kontrollera betygsrätten kan åtgärdas. Skolinspektionen ska föra dialog med Skolverket när uppdraget genomförs.¹

Enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor som beviljats betygsrätt benämns i den här rapporten som "anordnare". I begreppet inkluderas enskilda utbildningsanordnare² som på uppdrag bedriver utbildning motsvarande komvux³ samt folkhögskolor som bedriver utbildning motsvarande komvux i sfi.⁴

Betygsrätt avser tillstånd att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg.⁵ Enskilda utbildningsanordnare⁶ kan ansöka om tillstånd för alla skolformsdelar inom utbildning motsvarande komvux.

Folkhögskolor kan därutöver även ansöka om tillstånd för den särskilda utbildningsformen utbildning motsvarande komvux i sfi.

Fler än hälften av tillstånden är vilande

För att besvara regeringsuppdraget har Skolinspektionen bland annat genomfört kartläggande enkätundersökningar. Sammantaget visar resultaten att många tillstånd är vilande, vilket innebär att de inte används för utbildning motsvarande komvux. Bland folkhögskolorna med betygsrätt svarade drygt hälften (33 stycken) att de bedrev utbildning motsvarande komvux i sfi under 2022, medan endast 14 procent (16 stycken) av de enskilda utbildningsanordnarna bedrev utbildning motsvarande komvux.

¹ Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Statens skolinspektion.

² Här kan även en juridisk person som äger en folkhögskola inkluderas, om de har ansökt om tillstånd som enskild utbildningsanordnare enligt 6 kap. 1 § 1 p. förordningen om vuxenutbildning. Sådan utbildning, utbildning motsvarande komvux, sker då på uppdrag av en juridisk person.

³ I enlighet med 6 kap. 1 § 1 st. 1 p. förordningen om vuxenutbildning. Genomgående i rapporten förkortas kommunal vuxenutbildning som komvux.

⁴ I enlighet med 6 kap. 1 § 1 st. 2 p. förordningen om vuxenutbildning. Denna utbildning är en särskild utbildningsform som även regleras i 24 kap. 11-15 §§ skollagen.

⁵ 6 kap. 1 § förordningen om vuxenutbildning.

⁶ Här kan även en juridisk person som äger en folkhögskola inkluderas, om de har ansökt om tillstånd som enskild utbildningsanordnare enligt 6 kap. 1 § 1 p. förordningen om vuxenutbildning. Sådan utbildning sker då på uppdrag av en juridisk person. Få juridiska personer som ansvarar för folkhögskolor har dock ett sådant tillstånd som under vissa förutsättningar ger dem rätt att bedriva fler kurser inom utbildning motsvarande komvux än inom sfi, men det förekommer. Sådan utbildning, utbildning motsvarande komvux, sker då på uppdrag av en juridisk person.

Resultatet bekräftar Skolinspektionens erfarenheter av att det är svårt att veta när anordnarna är aktiva.

Dessutom kan tillstånd vila på en prövning av en ansökan som har genomförts för många år sedan, och anordnarens förutsättningar för att bedriva utbildning kan ha förändrats sedan dess. Även om prövningen visade att anordnaren då höll en viss kvalitet kan situationen ha förändrats utan att det kommit till Skolinspektionens kännedom.

Majoriteten av de enskilda utbildningsanordnarna, 66 procent, angav att syftet med att ansöka om betygsrätt huvudsakligen var att anordna utbildning på entreprenad inom komvux. De har alltså inte ansökt om tillståndet för att sätta betyg inom utbildning motsvarande komvux, utan för att det funnits krav på dem att ha beviljad betygsrätt för att bedriva utbildning inom komvux på entreprenad. Detta förhållande styrks av att även tre fjärdedelar av de kommunerna som anlitat enskilda utbildningsanordnare via entreprenad uppgav att de hade krav på att enskilda utbildningsanordnarna skulle ha betygsrätt vid utbildning på entreprenad inom komvux.⁷ Enkätsvaren visar att betygsrätten ofta används endast för att bedriva utbildning på entreprenad *inom* komvux och inte alls för att bedriva utbildning *motsvarande* komvux.

Myndigheten kan utifrån detta resultat konstatera att de enskilda utbildningsanordnarna i väldigt liten utsträckning använder sig av beviljade tillstånd för att utfärda betyg inom utbildning motsvarande komvux. Det är även många folkhögskolor som inte använder sig av det beviljade tillståndet för motsvarande komvux i sfi, det gäller för drygt hälften av fallen.

Betygsrätten används i många delar av landet

Samtidigt som få enskilda utbildningsanordnare använder sig av beviljade tillstånd visar enkätundersökningen att de 16 enskilda utbildningsanordnare som bedrev utbildning motsvarande komvux 2022 hade uppdragsgivare i hela landet. Uppdragsgivarna var privata företag, kommuner, myndigheter, omställningsorganisationer och en region. De folkhögskolor som har beviljade tillstånd för utbildning motsvarande komvux i sfi finns också utspridda över hela landet. Folkhögskolorna tar emot elever som är bosatta i den kommun där folkhögskolan är belägen eller från närliggande kommuner.

Tillsammans utfärdade de 16 enskilda utbildningsanordnarna som bedrev utbildning 2022 ungefär 10 200 betyg under 2022. Hermods AB står för två tredjedelar med drygt 6 700 utfärdade betyg. De 32 folkhögskolor som bedrev utbildning 2022 utfärdade totalt cirka 2 950 betyg under perioden. Samtidigt visade resultatet att få anordnare utfärdade intyg och genomförde prövningar.

Myndigheten kan konstatera att de enskilda utbildningsanordnarna verkar i hela landet, utifrån vilka olika uppdrag de åtar sig. Detta, tillsammans med

---

⁷ Innefattar både entreprenadavtal och auktorisation.

att det är få av anordnarna som bedriver utbildningar motsvarande komvux och att utbildningarna är av tillfällig karaktär, gör det tidskrävande för Skolinspektionen att hitta anordnarna inför tillsyn. Varje tillsyn behöver föregås av en kartläggning av de enskilda utbildningsanordnarnas och folkhögskolornas aktivitet.

De flesta anordnare hade minst en brist i tillsynen

Inom ramen för regeringsuppdraget har Skolinspektionen också genomfört en tematisk tillsyn, där vi granskat om anordnare som har fått beviljat tillstånd för betygsrätt följer gällande författningar avseende såväl betygsrätten i sig som för betygssättningen.⁸ Sammantaget visade tillsynen att det fanns brister hos 16 av 20 granskade anordnare. Bristerna var vanliga såväl hos enskilda utbildningsanordnare som hos folkhögskolor. Hos vissa anordnare var bristerna många och omfattande.

Ofta påträffades fel i dokumentationen, att anordnare inte uppfyllde kraven för betygskatalog och utdrag ur betygskatalogen. Det upptäcktes även brister vad gällde överlämnande av betygshandlingar till elevernas hemkommuner. De påträffade bristerna skulle felaktigt kunna uppfattas som mindre viktiga formaliafel. Bristerna är dock allvarliga då rättssäkerheten i betygskatalog och utdrag ur betygskatalogen kan ifrågasättas. För eleverna är det av stor betydelse att samtliga uppgifter framgår av sådan dokumentation, att uppgifterna är korrekta och att betygshandlingar skickas till elevernas respektive hemkommuner efter avslutad utbildning.

Tillsynen visade också att vissa anordnare inte följer det tillstånd som beviljats. Skolinspektionen kunde bland annat konstatera att anordnare hade betygssatt elever på kurser som inte omfattades av aktuellt tillstånd.

Bristerna i tillsynen tyder på bristande kunskap om gällande krav eller på bristande rutiner. Dock har anordnare gjort korrigeringar i betygskatalog och i utdrag ur betygskatalogen när de har förstått kraven på sådan dokumentation. Vissa korrigeringar har ibland gjorts direkt under utredningens gång.

Komplex reglering försvårar för anordnare och vid inspektion

Myndigheten kan konstatera att de författningar som reglerar betygsrätten skulle tjäna på att bli mer tydliga när det gäller terminologi och struktur. Framför allt utifrån att reglering av betygsrätten förekommer på ett flertal olika ställen i olika författningar genom diverse hänvisningar mellan författningar. Detta gör det svårt att få en överblick över vad som gäller.

Men det finns även exempel där terminologin försvårar uttolkning och tillämpning av gällande författningar. Exempelvis är terminologin i

---

⁸ Skolinspektionen (2024). *Betygsättning utifrån beviljad betygsrätt*. Rapport efter genomförd tematisk tillsyn.

paragrafer i skollagen som hänvisas till i 6 kap. förordningen om vuxenutbildning, inte direkt applicerbar på anordnare med betygsrätt.⁹ Detta beror på att paragraferna som det hänvisas till i skollagen avser kommunal vuxenutbildning som bedrivs av huvudmän. Men anordnare med tillstånd om betygsrätt är dock inte att betrakta som huvudmän och ingår inte i skolväsendet. Det finns inte heller något stödmaterial som förklarar hur man som anordnare ska läsa och tillämpa paragraferna.

Skolinspektionens kommentarer och medskick

Sedan betygsrätten infördes 2010 har det inte gjorts någon större genomlysning av hur betygsrätten och dess reglering fungerar i praktiken. Skolinspektionen har genom arbetet med detta regeringsuppdrag stött på vissa utmaningar när det gäller att utföra uppdraget, då det har varit tidskrävande att hitta anordnare på grund av att utbildningarna är av tillfällig karaktär samt att uttolka de författningar som reglerar betygsrätten.

Många brister har konstaterats hos de granskade anordnarna, och i flera fall allvarliga brister. Bristerna i tillsynen tyder på bristande kunskap om gällande krav eller på bristande rutiner. Anordnarna är skyldiga att ha kännedom om vad som gäller och att följa aktuella bestämmelser. En försvärande omständighet, som kan förklara de många brister som konstaterats, är att regelverket som omgärdar betygsrätten kan uppfattas som både komplext och svåröverskådligt. Detta vittnar såväl anordnare och myndigheter som resultaten från flera utredningar om.¹⁰

Resultaten av Skolinspektionens enkätundersökningar visar vidare att flertalet enskilda utbildningsanordnare främst använder betygsrätten för att få bedriva utbildningar på entreprenad inom komvux och inte för att sätta betyg. Myndigheten kan konstatera att betygsrätten istället har kommit att betraktas som en slags kvalitetsstämpel eller åtminstone används som en sådan i upphandlings- eller auktorisationssammanhang vid entreprenad inom komvux. Detta kan i sin tur innebära en risk att kommunen som huvudman för entreprenaden inte tar ett aktivt ansvar för uppföljning och egenkontroll av utbildningen på entreprenad under förespegligen att tillståndet för betygsrätten säkrar kvaliteten i entreprenörens genomförande av utbildningen. Skolinspektionens beviljade tillstånd utgör inte en sådan kvalitetsstämpel för anordnare som bedriver utbildning på entreprenad inom komvux. Tillstånden ger primärt betygsrätt för en annan utbildning än komvux, och det är kommunen i egenskap av huvudman som har det yttersta ansvaret för utbildningen inom komvux. Som tidigare nämnts kan även tillståndsprövningen för en

---

⁹ Här avses enskilda utbildningsanordnare som bedriver utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning och inte är huvudmän i skollagens mening.

¹⁰ Se bland annat Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*. I denna tillsyn ingick utbildning motsvarande komvux och komvux på entreprenad, *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk*, SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*.

enskild utbildningsanordnare ha skett långt tillbaka i tiden, vilket innebär att deras förutsättningar att bedriva utbildning kan ha förändrats.

Ställningstagande när det gäller ökad kontroll av betygsrätten

Regleringar som kan övervägas av regeringen:

- möjlighet för Skolinspektionen att kunna återkalla beviljad betygsrätt som inte används.
- anmälningsskyldighet inför genomförande av utbildning för enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor.

Dessa regleringsändringar skulle göra det möjligt för myndigheten att återkalla gamla tillstånd för betygsrätt som inte använts under en bestämd tidsperiod. Tillsammans med att anordnare behöver anmäla när de avser att genomföra utbildning skulle det ge en aktuell bild av vilka tillstånd som används och när, vilket också skulle underlätta för myndigheten att veta när tillsyn kan genomföras.

Vidare uppfattar Skolinspektionen att en översyn bör ingå i en större genomlysning av regleringen för vuxenutbildningen som helhet¹¹, för såväl komvux som utbildning motsvarande komvux. Skolinspektionens förstärkta tillsyn av vuxenutbildningen på skolnivå har nyligen inletts och vi kommer att fortlöpa redovisa våra erfarenheter och slutsatser inom området och lyfta områden där myndigheten ser att det kan finnas behov av förstärkt lagstiftning.¹²

---

¹¹ Myndigheten har tidigare påtalat att regelverket i komvux bland annat är komplext och svåröverskådligt. Se bl.a. Skolinspektionens remissyttrande över utkast till lagrådsremiss Skärpta krav i sfi (U2024/00641), yttrande över En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022: 17) (U2022/01572), remissyttrande över betänkandet Samverkande krafter (SOU 2020:66) (U2020/06271) och yttrande över En andra och en annan chans -ett komvux i tiden (SOU 2018: 71) (U2018/03652/GV).

¹² Skolinspektionen (2023). *Skolinspektionens årsrapport 2023*, s. 86.

Uppdraget

Skolinspektionen fick sommaren 2022 i uppdrag av regeringen att granska betygsrätten. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 oktober 2024.¹³ Denna rapport utgör myndighetens svar på uppdraget.

Granskning av betygsrätt inom komvux

Skolinspektionen ska granska förekomsten av folkhögskolor och andra enskilda utbildningsanordnare med så kallad betygsrätt inom komvux.

Skolinspektionen ska också granska hur betygsrätten används i uppdragsutbildning enligt kap. 6 förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning samt utbildning som anordnas på entreprenad, av en folkhögskola och vid utfärdande av betyg. Frågor som är relevanta för granskningen är t.ex. i vilken mån intyg och prövning förekommer samt var i landet betygsrätten används, av vem, vilken typ av utbildning och hur lång tid det tar från det att ett tillstånd till betygsrätt lämnas till dess att rätten används.

Skolinspektionen ska även föreslå hur de svårigheter som finns när det gäller att kontrollera hur betygsrätten används kan åtgärdas.

Skolinspektionen ska föra en dialog med Skolverket vid genomförandet av uppdraget.

Skolinspektionen har fört dialog med Skolverket vid genomförandet av uppdraget. Dialogen har omfattat såväl genomförandet av regeringsuppdraget som resultaten.

Genomförandet av uppdraget

För att besvara regeringsuppdraget har myndigheten gjort följande:

1. Riktat enkäter till anordnare (enskilda utbildningsanordnare respektive folkhögskolor med beviljad betygsrätt) och till landets samtliga kommuner. Syftet var bland annat att få en aktuell bild av vilka anordnare med beviljad betygsrätt som är aktiva och hur och när betygsrätten används.
2. Genomfört en tematisk tillsyn av betygssättningen hos ett urval av anordnare med beviljad betygsrätt. I tillsynen har vi kontrollerat hur betygsrätten används och hur betygssättningen fungerar i praktiken hos 20 anordnare.

---

¹³ Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Statens skolinspektion.

3. Genomfört en erfarenhetsinventering på myndigheten, med syfte att söka svar på hur de svårigheter som finns när det gäller att kontrollera hur betygsrätten används kan åtgärdas.

För att ytterligare komplettera bilden har vi haft informationsutbyten med Arbetsförmedlingen, som är en stor aktör när det gäller upphandling av utbildning motsvarande komvux. Den informationen kompletterar enkätsvaren från anordnarna.

Rapportens disposition

I rapportens inledande del beskrivs kortfattat vad betygsrätt avser, och exempel ges på författningar som omgärdar betygsrätten och Skolinspektionens tillståndsgivning samt tillsynsansvar. För att sätta resultaten i en kontext redogör vi också för betygsrättens historik och Skolinspektionens tidigare erfarenheter av tillsyn på området. Därefter summeras de utmaningar som finns kopplat till myndighetens ansvar för betygsrätten i dag.

I rapportens resultatdel ges inledningsvis en sammanfattning av enkätresultaten (en mer utförlig redogörelse återfinns i bilaga 1). Därefter följer en summering av resultaten från den tematiska tillsynen av betygssättning utifrån beviljad betygsrätt. I avsnittet därefter redogör vi kortfattat för resultaten från den interna erfarenhetsinventeringen.

Rapporten avslutas med myndighetens kommentar kring resultaten. Vi resonerar kring tänkbara sätt att hantera utmaningarna och tydliggör myndighetens ståndpunkt när det gäller det fortsatta arbetet kopplat till kontroll av betygsrätten.

Anordnare kan söka tillstånd för att sätta betyg

Tillstånd för betygsrätt söks hos Skolinspektionen.¹⁴ Enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor ges via 6 kap. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning möjlighet att ansöka om tillstånd att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg.¹⁵ Enskilda utbildningsanordnare¹⁶ kan ansöka om tillstånd för alla skolformsdelar inom utbildning motsvarande komvux. Folkhögskolor kan därutöver även ansöka om tillstånd för utbildning motsvarande komvux i sfi. Tillstånd ges för specifika kurser till enskilda utbildningsanordnare för utbildning motsvarande komvux och till folkhögskolor för utbildning motsvarande komvux i sfi. En anordnare får endast sätta betyg i den eller de kurser som tillståndet omfattar. Tillståndet ger inte rätt att bland annat utfärda

---

¹⁴ 6 kap. 1 § förordningen om vuxenutbildning.

¹⁵ 6 kap. 1 § förordningen om vuxenutbildning.

¹⁶ Här kan även en juridisk person som äger en folkhögskola inkluderas om de har ansökt om tillstånd som en enskild utbildningsanordnare enligt 6 kap. 1 § 1 p, förordningen om vuxenutbildning. Sådan utbildning sker då på uppdrag av en juridisk person. Få juridiska personer som ansvarar för folkhögskolor har dock ett sådant tillstånd som under vissa förutsättningar ger dem rätt att bedriva fler kurser inom utbildning motsvarande komvux än inom sfi, men det förekommer.

slutbetyg eller att utfärda betyg på komvuxarbeten.¹⁷ En anordnare behöver däremot inte ha beviljad betygsrätt för att kunna bedriva utbildning på entreprenad inom komvux.

Enskilda utbildningsanordnare får endast genomföra utbildning motsvarande komvux för elever som omfattas av ett uppdrag som har getts av en juridisk person.¹⁸ Den utbildning som anordnaren har fått betygsrätt för kan genomföras på uppdrag av kommuner, regioner, arbetsförmedlingar, försäkringskassor, kriminalvård med flera myndigheter. Även organisationer kan upphandla utbildningen.¹⁹ Anordnare för utbildning motsvarande komvux får därmed inte på eget initiativ ta emot elever till en sådan utbildning.²⁰

Utbildning motsvarande komvux i sfi²¹, som är en särskild utbildningsform enligt skollagen, bedrivs av folkhögskolor och får endast genomföras för en person (elev) som är behörig och har rätt till sfi inom komvux.²² En sådan elev kan välja att gå en folkhögskolas utbildning motsvarande komvux i sfi i stället (förutsatt att folkhögskolan har beviljats betygsrätt).²³

Hemkommunen och aktuell folkhögskola behöver dock vara införstådda och agera enligt fastställda krav. Hemkommunen ska fatta beslut om mottagande och folkhögskolan behöver ha förklarat sig ha för avsikt att ta emot den sökande.²⁴

Skolinspektionen ska kontrollera att kraven för betygsrätten efterlevs

Förutom att Skolinspektionen ansvarar för att pröva anordnares ansökningar om betygsrätt ska myndigheten även genom tillsyn kontrollera att de som beviljats betygsrätt efterlever kraven.²⁵ Sådan kontroll inbegriper att kontrollera att utbildning bedrivs med god kvalitet och att betyg endast sätts i de kurser som tillståndet avser. Men även att endast de elever som går en sådan utbildning betygssätts. Kontroll kan även ske av dokumentation av betyg, lärarnas betygssättning och att betygshandlingar samt intyg överlämnas till elevers respektive hemkommuner.

---

¹⁷ 6 kap. 1 och 8 §§ förordningen om vuxenutbildning. Betygsrätten omfattar inte heller delkurser, orienteringskurser, individuella kurser (6 kap. 16 § förordningen om vuxenutbildning).

¹⁸ I enlighet med 6 kap. 1 § 1 st. 1 p. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

¹⁹ Remisspromemoria U2008/6038/SV, s 16.

²⁰ Folkhögskolor och enskilda utbildningsanordnare kan bedriva utbildning på uppdrag av en juridisk person eller anordna utbildningen för uppdragsgivarens räkning. Få folkhögskolor har ett sådant tillstånd som ger dem rätt att bedriva utbildning motsvarande komvux, men det förekommer.

²¹ Utbildning motsvarande komvux i sfi kan även bedrivas som utbildning på uppdrag, enligt stycket ovan.

²² 24 kap. 11 § skollagen.

²³ 24 kap. 13 § skollagen.

²⁴ 24 kap. 14–15 §§ skollagen.

²⁵ 6 kap. 25 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Ytterst ansvarig för utbildning och betygssättning är respektive anordnare

Regleringen för skolformen komvux inom skolväsendet omfattar i huvudsak inte utbildning motsvarande komvux på uppdrag och utbildning motsvarande komvux i sfi.²⁶ För komvux är en kommun eller i vissa fall en region huvudman, och huvudmannen ska bland annat uppfylla kravet på ett systematiskt kvalitetsarbete.²⁷ Utbildning motsvarande komvux och motsvarande komvux i sfi ingår inte i skolväsendet. För dessa anordnare finns det inte någon huvudman i skollagens mening, och det finns inget motsvarande krav på ett systematiskt kvalitetsarbete. Ansvaret för att utbildningen och betygssättningen följer författningarnas krav ligger hos respektive anordnare med beviljad betygsrätt.

Betygsrätt är en förutsättning för överlämnande av rektorns myndighetsutövning vid komvux på entreprenad

En kommun eller en region får, när det gäller utbildning inom komvux på entreprenad, överlämna den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter till en anordnare. Ett sådant överlämnade får endast ske om anordnaren har beviljad betygsrätt.²⁸ Men den myndighetsutövningen exkluderar vissa beslut, som behöver fattas av en rektor anställd av kommunen eller regionen.²⁹

Resultat från tidigare inspektioner

Skolinspektionen har vid två tidigare tillfällen genomfört tillsyn av anordnare med beviljad betygsrätt. Under 2016 genomfördes en tillsyn av utbildning som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt³⁰ och 2018 genomfördes tillsyn av utbildning vid folkhögskolor som motsvarar komvux i sfi.³¹

Svårt att planera tillsyn av verksamheter som styrs av efterfrågan

Tillsynen från 2016 visade att det fanns relativt få aktiva enskilda utbildningsanordnare. De som var aktiva bedrev ofta utbildning under kortare perioder och utifrån uppdragsgivares efterfrågan. Dessa förhållanden gjorde sammantaget att det var svårt att skapa en aktuell bild av var och när utbildning pågick. I tillsynen uppmärksammades att tre

²⁶ Med undantag för Läroplan för vuxenutbildningen.

²⁷ Detta gäller oavsett om utbildningen bedrivs på entreprenad eller i egen regi.

²⁸ 23 kap. 6 § skollagen samt 1 kap. 4 § (i dess lydelse enligt SFS 2016:458) förordningen om vuxenutbildning.

²⁹ Ett sådant myndighetsutövande innefattar inte vilka orienteringskurser eller individuella kurser som ska ges eller hur många verksamhetspoäng varje sådan kurs ska omfatta. Det innefattar inte heller ett eventuellt beslut av rektorn om att dela upp nationella kurser i delkurser och hur många verksamhetspoäng varje delkurs i så fall ska omfatta. 2 kap. 10 § (i dess lydelse enligt SFS 2016:458) förordningen om vuxenutbildning.

³⁰ Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*. Rapport efter genomförd tillsyn. I denna tillsyn ingick utbildning motsvarande komvux och komvux på entreprenad.

³¹ Skolinspektionen (2018). *Uppdragsbeskrivning Tematisk tillsyn av utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)*.

anordnare felaktigt hade uppgett att de bedrev utbildning motsvarande komvux. Men i stället bedrev dessa tre utbildning inom komvux.³² Detta indikerar att långt ifrån alla som bedriver utbildning inom komvux och motsvarande komvux är bekanta med terminologin som omgärdar betygsrätten eller med dess reglering. Några övergripande resultat från tillsynen var att flera elever uppgav att de inte alls, eller inte i tillräcklig utsträckning, fick öva på de moment som ingick i kurserna på deras arbetsplatsförlagda lärande eller praktik. I tillsynen framkom även att vissa enskilda utbildningsanordnare uppfattade regelverket för betygsrätt som svårgenomträngligt.³³

I den tematiska tillsynen som genomfördes på folkhögskolor 2018³⁴ fattades tio beslut. Resultaten presenterades inte i någon övergripande rapport. Hos tre av de tio folkhögskolor som ingick i tillsynen konstaterades brister. I två av besluten framkom att det fanns brister gällande rektorns utbildning och i det tredje att en rektor inte var förtrogen med det dagliga arbetet. En brist konstaterades även i en kommun i samband med tillsynen.

Skolinspektionens utredning visade att eleverna där inte givits möjlighet att delta i utbildning motsvarande komvux i sfi på folkhögskola i stället för den sfi-utbildning som elevens hemkommun anordnade.

Behov av fler enskilda utbildningsanordnare och snedvriden konkurrens resulterade i införandet av betygsrätt

Bland annat Kunskapslyftet³⁵ ökade behovet av fler enskilda utbildningsanordnare, och i samband med att marknaden för vuxenutbildning växte uppmärksammades också behovet av att ge fler rätt och möjlighet att sätta betyg och utfärda betyg och intyg.³⁶ Innan betygsrätten infördes 2011 hade bara vissa aktörer rätt att sätta betyg och utfärda betyg och intyg inom vuxenutbildningen (kommuner, landsting, Centrum för flexibelt lärande, CFL och Liber Hermods AB). Detta ledde till att en "marknad" för utfärdande av betyg uppstod. Utbildningsanordnare utan betygsrätt köpte den myndighetsutövning som betygssättning innebär av kommuner, medan de själva stod för undervisningen.³⁷ Kommuner gick in och konkurrerade med de enskilda utbildningsanordnarna genom att kommunerna lyfte möjligheten att utfärda betyg i sina anbud. Detta

---

³² Utbildningen bedrevs på entreprenad.

³³ Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*. I denna tillsyn ingick utbildning motsvarande komvux och komvux på entreprenad.

³⁴ Skolinspektionen (2018). *Tematisk tillsyn av utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)*.

³⁵ Kunskapslyftet var en femårig satsning på vuxenutbildning med början 1 juli 1997. Målgrupp för satsningen var i första hand vuxna arbetslösa som helt eller delvis saknade 3-årig gymnasiekompetens, men även lågutbildade anställda kunde komma i fråga. Skolverket (1998) *Kunskapslyftet och den kommunala vuxenutbildningen*, s. 2.

³⁶ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*, s. 257.

³⁷ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*, s. 257.

uppmärksammades av Konkurrensverket, som ansåg att lagstiftaren var skyldig att se till att detta förhållande inte uppstod. Frågan om betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare vid uppdragsutbildningar lyftes i en departementsskrivelse 2005.³⁸

Frivuxutredningen från 2008 lämnade som förslag att betygsrätten skulle bli en del av ett bredare system för fristående vuxenutbildning.³⁹ De förslag som lämnades innebar i stort att enskilda utbildningsanordnare skulle kunna ges tillstånd att sätta och utfärda betyg och att tillstånd skulle meddelas av Skolinspektionen, som också skulle vara tillsynsmyndighet.⁴⁰

Den dåvarande regeringen gick inte vidare med förslagen från Frivuxutredningen. I stället behandlades frågan om betygsrätten i en efterföljande remisspromemoria.⁴¹ I princip överensstämde promemorians förslag med några av de förslag som Frivuxutredningen lämnat. Betygsrätten kom nu att handla om utbildning motsvarande komvux och sfi. Förslagen i promemorian ligger till grund för den reglering som finns inom 6 kap. förordningen om vuxenutbildning i dag.⁴² Betygsrätten kom också att avhandlas inom ramen för Sfi-utredningen.⁴³ Utifrån den påföljande propositionen gjordes mindre konsekvensändringar i 6 kap. förordningen om vuxenutbildning.⁴⁴

Komvuxutredningen föreslog 2018 i sitt slutbetänkande en förstärkning av reglerna om betygsrätt, som bland annat skulle innebära att anordnare med beviljad betygsrätt även skulle få ställning som huvudman enligt skollagen.⁴⁵ Skolinspektionen lämnade ett remissyttrande på betänkandet och valde att bland annat avslå det förslaget. Skälet till detta var bland annat på grund av att myndigheten ansåg att förslagets konsekvenser inte var tillräckligt utredda av utredningen och att förslagen skulle kunna leda till ytterligare otydligheter av regleringen av betygsrätten.⁴⁶

KLIVA-utredningen som publicerades 2020 delade Komvuxutredningens uppfattning att förstärkt likvärdighet i utbildningen mellan olika utbildningsanordnare är en viktig kvalitetsfaktor. Däremot var KLIVA-utredningen tveksam till om det skulle vara ändamålsenligt att förstärka regleringen av betygsrätt. KLIVA-utredningen ansåg att reglerna om betygsrätt föreföll vara en form av hybrid mellan regelverket om

---

³⁸ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*, s. 257–258.

³⁹ Frivuxutredningen: SOU 2008:17. *Valfrihet i vuxenutbildningen*.

⁴⁰ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*, s. 258.

⁴¹ U 2008:6038. *En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare*.

⁴² Prop. 2009/10:68 *Svenskundervisning för invandrare i folkhögskola*.

⁴³ Sfi-utredningen, U 2011:05. Resulterade i betänkandet *Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning* (SOU 2013:76).

⁴⁴ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*, s. 258-259. (Prop. 2014/15:85 *Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning*).

⁴⁵ SOU 2018:71. *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*

⁴⁶ Skolinspektionen (2018). *Yttrande över En annan och en andra chans – ett komvux i tiden* (SOU 2018:71).

entreprenad och regelverket om fristående skolor.⁴⁷ Enligt KLIVA-utredningen fanns stora principiella oklarheter i uppbyggnaden av regelverket kring betygsrätt, och man menade att det gällande regelverket därför inte skulle kunna användas som utgångspunkt för en förtydligad styrning och ansvarsfördelning. Utredningen hade dock inte som uppdrag att göra någon bredare översyn av systemet med betygsrätt.⁴⁸

Sedan tidigare kända omständigheter som försvårar inspektion av betygsrätt

Många vilande eller aldrig använda tillstånd

Då enskilda utbildningsanordnare ger utbildning motsvarande komvux på uppdrag av juridiska personer tenderar utbildningarna att vara av tillfällig karaktär. Vilka kurser som ges och behöver betygssättas varierar utifrån efterfrågan. Folkhögskolornas aktivitet är något mer förutsägbar och löpande än de enskilda utbildningsanordnarnas, då elever kontinuerligt kan önska att delta i folkhögskolornas utbildning motsvarande komvux i sfi.

Skolinspektionen har sedan 2010⁴⁹ och 2011⁵⁰ beviljat drygt 500 tillstånd att sätta betyg. De tillstånd som beviljats har inte någon tidsbegränsning och är i de flesta fall inte bundna geografiskt. Som tidigare nämnts avser tillstånden att sätta betyg, utfärda betyg och intyg samt att anordna prövning i specifika kurser. Många anordnare som ansökt om betygsrätt har gjort det i flera omgångar och har följaktligen flera olika beviljade tillstånd från Skolinspektionen. I vissa fall så många som 14 stycken.

---

⁴⁷ SOU 2020:66. *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk*, s. 145.

⁴⁸ SOU 2020:66. *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk*, s. 146.

⁴⁹ Enligt dåvarande förordningen (2010:253) om betygsrätt för vuxenutbildning.

⁵⁰ Enligt gällande förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Tabell 1: Antal beviljade tillstånd att sätta betyg per typ av anordnare och år, 2010–2023.

År	Folkhögskola	Enskild utbildningsanordnare	Totalsumma
2010	12	13	25
2011	10	11	21
2012	15	33	48
2013	5	23	28
2014	10	37	47
2015	5	38	43
2016	11	38	49
2017	5	22	27
2018	4	32	36
2019	4	23	27
2020	3	43	46
2021	1	46	47
2022	4	36	40
2023	2	21	23
Totalsumma	91	416	507

Eftersom det inte finns någon tidsbegränsning finns alla tillstånd som beviljats från 2010 kvar. Detta oavsett om tillståndet har tagits i bruk eller ej. Skolinspektionen skulle ur ett kontrollperspektiv vara betjänt av att veta tillståndens "status", det vill säga om tillstånden är i bruk eller inte. Den i många fall tillfälliga karaktären på framförallt utbildning motsvarande komvux innebär dock att det inte finns någon självklar gräns för hur länge ett tillstånd borde gälla.

Vidare hade det ur ett myndighetsperspektiv, för både Skolinspektionen och Skolverket, varit bra om det fanns någon form av register med uppgifter om till exempel vilka kurser som anordnaren ger och när dessa betygssätts. Rent administrativt skulle det dock innebära ett stort arbete för både mottagande myndighet och för uppgiftslämnarna. Skolverket arbetar just nu med att utveckla skolenhetsregistret, inklusive korrekt och uppdaterad information om anordnare med betygsrätt. Men registret kommer exempelvis inte att innefatta information om huruvida dessa anordnare bedriver utbildning motsvarande komvux eller utbildning motsvarande komvux i sfi. Däremot kommer skolenhetsregistret att innehålla uppgifter om ifall anordnare i egenskap av juridiska personer är aktiva som företag. Sådan verksamhet kan dock innebära annan typ av verksamhet än utbildning utifrån beviljad betygsrätt.

I dagsläget finns inte någon skyldighet för anordnare att "avanmäla" en beviljad betygsrätt, inte ens om anordnaren helt upphört eller om anordnaren slutar erbjuda den utbildning som tillståndet för betygsrätt avser.

Utöver detta finns det en utmaning i att det finns ett stort antal kurser som anordnare kan beviljas tillstånd för betygsrätt för, och vissa av dessa revideras över tid, byter namn, kod eller upphör helt. Det gör det svårt att bedöma vilka kurser ett äldre tillstånd faktiskt avser och därmed att avgöra i vilken/vilka kurser en anordnare får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg.

Kännedom saknas om när utbildning bedrivs och när betyg sätts

Ingen av skolmyndigheterna genomför i dag med regelbundenhet uppföljningar för att kontrollera om eller när anordnarna är aktiva, det vill säga om de faktiskt använder sig av rätten att sätta betyg, utfärda betyg och intyg samt att anordna provning.

Skolinspektionen har likväl ett tillsynsansvar, vilket myndigheten över tid tagit genom att göra olika tillsynsinsatser. Resultaten från dem sammanfattas ovan under rubriken Resultat från tidigare inspektioner. Utöver detta har Skolinspektionen även hanterat inkomna uppgifter om missförhållanden och till följd av dessa gjort enstaka tillsyner. Inför varje tillsynsinsats har ett stort arbete gjorts för att ta reda på vilka anordnare som är aktuella för granskning.

För att kunna besvara föreliggande regeringsuppdrag genomfördes som ett första steg en inventering av samtliga beviljade tillstånd. Sortering gjordes utifrån om en anordnare hade beviljats betygsrätt för utbildning motsvarande komvux⁵¹ eller utbildning motsvarande komvux i sfi⁵². Sedan kontrollerades om anordnare med beviljad betygsrätt fortsatt förekom i företagsregister och om folkhögskolorna fortsatt fick statsbidrag som folkhögskola och därmed kunde anses vara verksamma. De som inte ansågs verksamma gallrades bort. Med utgångspunkt i resultatet kunde myndigheten i nästa steg kartlägga anordnarnas aktivitet.

Tillstånd för betygsrätt kan uppfattas som en kvalitetsstämpel

Det finns indikationer på att beviljade tillstånd för betygsrätt också används i andra syften än för att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg. Beviljad betygsrätt av Skolinspektionen verkar kunna ses som en garant för god verksamhet. Både Skolinspektionens senast genomförda enkätundersökning och en tidigare genomförd enkät inför tillsynen 2016⁵³ visar att det är få enskilda utbildningsanordnare som använder sig av beviljad betygsrätt för att bedriva utbildning motsvarande komvux. Däremot visade de senaste enkätresultaten att majoriteten av de enskilda utbildningsanordnarna hade ansökt om betygsrätt för att kommuner kan kräva detta vid utbildning inom komvux på entreprenad.

---

⁵¹ Enligt 6 kap. 1 p. förordningen om vuxenutbildning.

⁵² Enligt 6 kap. 2 p. förordningen om vuxenutbildning.

⁵³ Genomfördes 2016 inför den riktade tillsynen av enskilda utbildningsanordnare.

Regelverkets utformning försvårar för anordnare och gör inspektion tidskrävande

Som nämnts ovan framkom i Komvuxutredningen⁵⁴ att enskilda utbildningsanordnare uppfattar regelverket som krångligt och svåröverskådligt. Detta framfördes även i KLIVA-utredningen.⁵⁵

De båda utredningarna hade dock olika förslag på hur detta skulle lösas. Komvuxutredningen föreslog att regelverket skulle justeras så att anordnarna mer skulle likna huvudmän inom skolväsendet. KLIVA-utredningen avrådde däremot från att bygga vidare på nuvarande reglering, och pekade på att det inte var en bra idé då utredningen ansåg att det fanns stora principiella oklarheter i uppbyggnaden av regelverket kring betygsrätt, och att regelverket därför inte skulle kunna användas som utgångspunkt för en förtydligad styrning och ansvarsfördelning.

Skolinspektionen har också erfarit att det finns otydlighet när det gäller regleringen av betygsrätten. En utmaning är att reglering av betygsrätten förekommer på ett flertal olika ställen i olika författningar genom diverse hänvisningar mellan författningar. Det gör det svårt att få en överblick över vad som faktiskt gäller. Mer om detta presenteras nedan i avsnittet "Våra resultat" under rubriken "Myndighetens utmaningar i tillsynen av anordnare med beviljad betygsrätt". Förutom detta finns det även hos vissa anordnare oklarhet kring vilken typ av utbildningar de erbjuder. Denna oklarhet framkom både i den tematiska tillsynen som genomfördes under 2016 och i arbetet med urvalet till den tematiska tillsyn som genomfördes inom detta regeringsuppdrag.

---

⁵⁴ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen.*

⁵⁵ SOU 2020:66. *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk.*

Våra resultat

Resultat från enkätundersökningarna

Kartläggning av anordnare med betygsrätt

I november 2022 gjorde myndigheten en kartläggning bland de enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor som beviljats betygsrätt. Skolinspektionen hade vid tidpunkten för kartläggningen beviljat närmare 500 tillstånd, men många anordnare har flera tillstånd. Efter att Skolinspektionen gallrat bort anordnare som inte längre bedriver utbildningsverksamhet återstod 149 unika enskilda utbildningsanordnare och 67 unika folkhögskolor. Under enkätinsamlingen identifierades ytterligare 14 enskilda utbildningsanordnare (utöver dem som redan gallrats bort) som inte längre bedrev någon utbildning. Utifrån detta kan ett antagande göras att det fanns totalt 202 anordnare som var aktiva. Det kan dock finnas ytterligare anordnare som inte längre bedriver verksamhet bland de som inte har besvarat enkäten.

Enkäter riktades till anordnare och kommuner

Under våren 2023 skickades en enkät ut till de 149 enskilda utbildningsanordnare och de 67 folkhögskolor som sorterats fram i det första steget av kartläggningen. 118 enskilda utbildningsanordnare respektive 60 folkhögskolor besvarade enkäten.

Skolinspektionen riktade även en enkät till landets 290 kommuner med frågor om utbildning som bedrivs på entreprenad inom komvux. 244 kommuner besvarade enkäten. Mer utförlig information om hur enkäterna genomförts ges i bilaga 1.

Fler än hälften av tillstånden är vilande

Skolinspektionen har utfärdat tillstånd för att sätta betyg sedan 2010.⁵⁶ Utbildningarnas utformning varierar stort, och de kan bestå av korta kurser eller längre utbildningsinsatser. I och med att ingen nationell statistik finns för utbildning motsvarande komvux eller motsvarande komvux i sfi är det svårt att överblicka hur omfattande verksamheten är vid ett visst tillfälle.

I enkäten till anordnare ställdes frågan om de bedrev utbildning under 2022. Bland folkhögskolorna svarade drygt hälften (33 anordnare) att de bedrev utbildning motsvarande komvux i sfi, medan endast 14 procent (16 anordnare) av de enskilda utbildningsanordnarna bedrev utbildning motsvarande komvux. Av de 16 enskilda utbildningsanordnare som bedrev utbildning motsvarande komvux bedrev 9 även utbildning på entreprenad.

---

⁵⁶ Enligt dåvarande förordningen (2010:253) om betygsrätt för vuxenutbildning.

Sammantaget visar resultaten från kartläggningen att många tillstånd är vilande, vilket innebär att de inte används. För Skolinspektionen innebär resultatet att myndigheten fortlöpande har svårt att veta när anordnarna är aktiva, vilket innebär att varje tillsyn måste föregås av en kartläggning.

Hur snabbt tillstånden används efter beviljandet varierar. Enkätsvaren visar att det vanligaste är att anordnarna använde betygsrätten, det vill säga att de utfärdade betyg inom utbildning motsvarande komvux, inom ett år efter beviljad betygsrätt.⁵⁷ Detta gällde för drygt två tredjedelar av både de enskilda utbildningsanordnarna och av folkhögskolorna, se tabell 2. Totalt sex anordnare angav att det tog 1–2 år och för två folkhögskolor tog det mer än fem år. Totalt sex anordnare har uppgivit att de inte vet hur lång tid det tog.

Tabell 2: Ungefär hur lång tid tog det innan ni använde betygsrätten? n=46

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Mindre än 1 år	9	69%	23	70%
Cirka 1–2 år	2	15%	4	12%
Cirka 3–4 år	0	0%	0	0%
Fler än 5 år	0	0%	2	6%
Vet inte	2	15%	4	12%

Betygsrätten används i många delar av landet

De folkhögskolor som har betygsrätt och bedriver utbildning motsvarande komvux i sfi finns utspridda över hela landet. Lite mindre än hälften av folkhögskolorna (15 av 33) är belägna i storstäder eller storstadsnära kommuner.⁵⁸ Folkhögskolorna tar emot elever som är bosatta i den kommun där folkhögskolan är belägen eller från närliggande kommuner.

De flesta folkhögskolor bedriver flera olika kurser inom utbildning motsvarande komvux i sfi. Den vanligaste kursen var hösten 2022 *Studieväg 2 Kurs B*, 28 av de 32 folkhögskolor som besvarat frågan har angett detta alternativ.

De 16 enskilda utbildningsanordnare som bedrev utbildning 2022 hade uppdragsgivare i hela landet. Uppdragsgivarna var privata företag, kommuner, myndigheter, omställningsorganisationer och en region. Några enskilda utbildningsanordnare hade en uppdragsgivare, till exempel en specifik kommun, ett företag eller Arbetsförmedlingen, medan några hade uppdrag åt flera aktörer parallellt.

⁵⁷ Frågan ställdes till de 49 anordnare som bedrev utbildning 2022.

⁵⁸ En indelning har gjort utifrån Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) kommungruppsindelning.

Det var vanligast att de enskilda utbildningsanordnarna bedrev kurser inom motsvarande komvux på *gymnasial* nivå, det gällde för 15 av 16 anordnare. Två av dessa gav även kurser på *grundläggande* nivå. En enskild utbildningsanordnare bedrev utbildning inom motsvarande komvux i sfi. Majoriteten, 10 enskilda utbildningsanordnare, gav utbildning i ämnen inom yrkespaketet *vård och omsorg*.

Många anordnare sätter betyg, men intyg, prövning och validering används i liten utsträckning

I tillståndet för betygsrätt ingår rätten att sätta och utfärda betyg och intyg samt att anordna prövning. I enkäterna till anordnarna ställdes frågor om hur många betyg och intyg de hade utfärdat under 2022, hur många betyg som föregåtts av prövning samt hur stor andel av betygen som föregåtts av validering.

Bland de enskilda utbildningsanordnarna varierade antal utfärdade betyg under året mycket, från ett fåtal till flera tusen. Tillsammans hade de 16 enskilda utbildningsanordnarna som svarade på enkäten utfärdat ungefär 10 200 betyg under 2022. Hermods AB stod för två tredjedelar av summan med drygt 6 700 utfärdade betyg. Bland de 32 folkhögskolor som besvarat frågan hade totalt cirka 2 950 betyg utfärdats under perioden. Spridningen i antal betyg hos folkhögskolorna är mer jämn, med en variation från ett fåtal till ett par hundra.⁵⁹

Enkätresultaten visar att det är relativt ovanligt att anordnarna utfärdar *intyg*. Bland de 16 enskilda utbildningsanordnarna har enbart 2 utfärdat intyg under 2022, och dessa 2 har utfärdat 2 respektive 3 intyg. Av de 32 folkhögskolorna har 8 utfärdat intyg under 2022. Antalet intyg per folkhögskola varierar mellan 4 och 119. I fritextsvaren har några anordnare angett att de utfärdat intyg när en elev har behövt visa myndigheter såsom Arbetsförmedlingen vilken kurs som elever studerar eller när elev har avbrutit sin kurs. Det verkar dock råda viss okunskap om vad ett intyg som utfärdas med stöd av betygsrätten är och vad det syftar till. Ett antal anordnare har svarat att de inte vet, att de inte förstår frågan eller har lämnat ett svar som visar att de inte förstått frågan. Uppgifterna om antal utfärdade intyg är därför osäkra.⁶⁰

Betyg kan utfärdas genom *prövning* på två olika sätt. Antingen genom att prövningen föregås av undervisning och validering eller att prövningen görs direkt, utan att föregås av undervisning och validering. Resultaten visar att båda formerna av prövning är ovanliga bland enkättagarna. Två enskilda utbildningsanordnare har utfärdat totalt 3 betyg via enbart prövning och fem folkhögskolor har utfärdat sammanlagt 33 betyg. När det gäller prövning som föregåtts av validering har en enskild

⁵⁹ Två anordnare har inte besvarat frågan på grund av att de inte vet antalet, och en har angett att siffrorna är ungefärliga. Samtliga betygssiffror är därför ungefärliga.

⁶⁰ I den tematiska tillsynen har vi inte heller fått in några intyg, som utfärdas med stöd av betygsrätten.

utbildningsanordnare utfärdat 89 betyg och två folkhögskolor utfärdat totalt 12 betyg.

Det var relativt ovanligt att betyg föregicks av *validering*. Som framgår av tabell 3 nedan angav hälften av de enskilda utbildningsanordnarna och nästan 80 procent av folkhögskolorna att inget av betygen hade föregåtts av validering 2022. Hos en folkhögskola föregicks samtliga betyg av validering.

Tabell 3: Ange på ett ungefär hur många betyg under 2022 som föregåtts av validering. n=49

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Samtliga betyg	0	0%	1	3%
En större del av betygen	0	0%	0	0%
Ungefär hälften av betygen	1	6%	1	3%
En mindre del av betygen	6	38%	5	15%
Inget av betygen	8	50%	26	79%
Vet inte	1	6%	0	0%

Resultaten för de enskilda utbildningsanordnarna är i linje med den kartläggning av enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt som Skolinspektionen genomförde 2016. Då uppskattades att cirka 11 800 betyg hade utfärdats under ett år av de anordnare som besvarade enkäten. Prövning och validering användes även 2016 i mycket liten utsträckning.⁶¹

Många enskilda utbildningsanordnare söker betygsrätt för att anordna utbildning på entreprenad

Många enskilda utbildningsanordnare har valt att ansöka om betygsrätt av andra orsaker än att sätta betyg, utfärda betyg och intyg och genomföra prövning inom utbildning motsvarande komvux. Många ansökte i stället om betygsrätt för att få bedriva utbildningar på entreprenad inom komvux. Majoriteten av anordnarna, 66 procent, har angett att syftet huvudsakligen var att anordna utbildning inom komvux på entreprenad. Av de enskilda utbildningsanordnarna uppger 30 procent att det huvudsakliga syftet med att ansöka om betygsrätt var att anordna utbildning motsvarande komvux, se tabell 4 nedan.

Bland folkhögskolorna var det långt vanligare att skälet till att de ansökt om betygsrätt överensstämmer med betygsrättens syfte, det vill säga att användas för att bedriva utbildning motsvarande komvux. Majoriteten, 83

⁶¹ Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

procent, angav att det huvudsakliga syftet var att anordna utbildning motsvarande komvux i sfi. En mindre andel, 14 procent, angav att syftet var att anordna utbildning inom komvux på entreprenad.

Tabell 4: När ni ansökte om betygsrätt, vad var det huvudsakliga syftet med det? Flera svarsalternativ är möjliga. n=170

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Att anordna utbildning motsvarande komvux (enskilda utbildningsanordnare) eller motsvarande komvux i sfi (folkhögskolor)	34	30%	47	83%
Att anordna utbildning på entreprenad inom komvux (där beviljad betygsrätt kan ställas som ett krav)	74	66%	8	14%
Annat skäl (beskriv gärna):	10	9%	7	12%
Vet inte	16	14%	4	7%

Vanligt att kommuner ställer krav på betygsrätt för att få bedriva utbildning på entreprenad inom komvux

Skolinspektionen har också vänt sig till landets kommuner för att få svar på frågor kring entreprenad inom komvux. Av de som besvarade enkäten använder 80 procent enskilda utbildningsanordnare via entreprenadavtal inom komvux. Hur många enskilda utbildningsanordnare som anlitas varierar mellan kommunerna, från 1 till som mest 32 enskilda utbildningsanordnare. Genomsnittet är 5 stycken.

Av de kommuner som anlitat enskilda utbildningsanordnare via entreprenad uppgav nästan tre av fyra (73 procent) att de hade krav på att de enskilda utbildningsanordnarna skulle ha betygsrätt vid tecknandet av samtliga avtal. Ytterligare 5 procent hade det som krav i vissa avtal. En liknande fråga ställdes i en enkätundersökning år 2019 inom ramen för KLIVA-utredningen.⁶² Där framkom att 73 procent av kommunerna med komvux på entreprenad ställer kravet att utbildningsanordnaren har betygsrätt beviljad av Skolinspektionen.

I Skolinspektionens enkät ställdes även en fritextfråga om varför de haft detta krav. Många kommuner svarade att det var för att säkerställa kvaliteten och ett flertal svarade att det var en förutsättning för att eleverna

⁶² SOU 2020:66. *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk*, s. 75.

skulle kunna få betyg, då kommunen inte hade egen utbildningsverksamhet inom området. Av de kommuner som inte har ställt betygsrätt som krav svarar många att de vill behålla ansvaret själva, i många fall för att ha bättre kontroll. Skolinspektionen konstaterar att det vid utbildning inom komvux på entreprenad inte finns några krav på att de som utför sådan utbildning har betygsrätt, då lärarnas myndighetsutövning att bland annat sätta betyg överförs från kommunen till entreprenören.⁶³ Däremot är betygsrätt en förutsättning för att en kommun ska kunna överlämna rektorns myndighetsutövning till en entreprenör inom komvux.⁶⁴

I entreprenadavtal kan en kommun välja om de vill behålla rektorsfunktionen hos kommunen eller överlämna delar av den till en enskild utbildningsanordnare. För att rektorns myndighetsutövning ska kunna överlämnas förutsätts som sagts ovan att den enskilda utbildningsanordnaren har beviljad betygsrätt. Drygt en tredjedel (36 procent) av kommunerna har valt att överlämna den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter till samtliga utbildningsanordnare och 6 procent till vissa anordnare. Vanliga skäl till att de valt att göra så, som anges via fritextsvar, är att det underlättar arbetet och administrationen eller att rektorskapet ska vara nära verksamheten och eleverna. Lite mer än hälften av kommunerna (56 procent) har valt att inte överlämna den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter till anordnaren. Det vanligaste skälet till det är att kommunerna vill ha kvar ansvar och kontroll över utbildningarna.

Endast en bransch efterfrågar betyg

För att få mer kunskap om bland annat hur uppdrag ges för utbildning med beviljad betygsrätt genomfördes ett informationsutbyte med Arbetsförmedlingen. Enligt Komvuxutredningen är Arbetsförmedlingen en stor aktör när det gäller upphandling av utbildning motsvarande komvux.⁶⁵

Det som bland annat framkom i mötet med Arbetsförmedlingen var att de enda utbildningar som de upphandlar och som kräver betygsrätt är utbildningar till vårdbiträde. Skälet till det ställda kravet är att eleverna behöver betyg på avslutade kurser för att bli anställningsbara. I ingen annan utbildning som upphandlas av Arbetsförmedlingen ställs krav på beviljad betygsrätt. Däremot utgår flera av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar från ämnesplaner inom Skolverkets nationella yrkespaket, men utan att betyg sätts inom utbildningarna.

Vilka leverantörer av utbildning som ingår i Arbetsförmedlingens upphandlingar är ganska föränderligt, då det förekommer att leverantörer av utbildningar blir uppköpta. När det gäller vårdutbildning kan det

---

⁶³ 23 kap. 5 § skollagen.

⁶⁴ 23 kap. 6 § skollagen samt 1 kap. 4 § och 2 kap. 10 § (i dess lydelse enligt SFS 2016:458) förordningen om vuxenutbildning.

⁶⁵ SOU 2018:71. *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen*, s. 259.

exempelvis förekomma att en leverantör levererar utbildning i fyra år. Nästa gång kan det bli en ny leverantör som får uppdraget, men personalen flyttar över. Det innebär att samma personal ger utbildningen, fast hos en ny leverantör. Kontinuitet kan alltså finnas även om leverantören är ny.

Resultat från den tematiska tillsynen av betygssättning utifrån beviljad betygsrätt

Elever som går utbildning motsvarande komvux eller utbildning motsvarande komvux i sfi ska, precis som alla andra elever, få sina kunskaper dokumenterade, bedömda och betygsatta på ett rättvisande och likvärdigt sätt. Det är viktigt att dokumentation och hantering av betyg sker på ett rättssäkert sätt, att beslut om betyg fattas av rätt lärare samt att betygsunderlagen som ligger till grund för betygen omfattar hela kursen. Vidare är det grundläggande att anordnarna följer sitt tillstånd, vilket exempelvis innebär att de endast sätter betyg på elever i kurser som omfattas av tillståndet.

Under hösten 2023 ingick 20 anordnare varav 9 enskilda utbildningsanordnare och 11 folkhögskolor i en tematisk tillsyn.⁶⁶ Utifrån svaren på de enkäter som skickades till enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor med beviljad betygsrätt gjordes ett delvis riskbaserat urval⁶⁷ till en tematisk tillsyn av betygssättning utifrån beviljad betygsrätt. Mer om arbetet med urvalet finns beskrivet i Bilaga 3.

I tillsynen kontrollerade Skolinspektionen:

- att utbildningen bedrivs enligt beviljat tillstånd och att betyg dokumenteras samt hanteras enligt de krav som finns
- att betyg sätts i förhållande till betygskriterierna och vad som ingår i kursen och att betyg beslutas av rätt person vid rätt tillfälle
- att eleverna informeras om grunderna för betygssättningen
- att rektorn och anordnaren arbetar för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygssättning.

Majoriteten av anordnarna hade minst en brist

Sammantaget visade tillsynen att det fanns brister hos 16 av 20 granskade anordnare. Bristerna var vanliga såväl hos enskilda utbildningsanordnare som hos folkhögskolor. Hos vissa anordnare var bristerna många och omfattande.

Bristerna bestod bland annat av att dokumentationen av betyg inte följde författningarnas krav, betygshandlingar inte överlämnades till elevers hemkommuner, fel betygsskala användes vid betygssättningen, eleverna

---

⁶⁶ Skolinspektionen (2024). *Betygssättning utifrån beviljad betygsrätt*.

⁶⁷ Endast för folkhögskolor gjordes ett riskurval.

gavs inte korrekt information om grunderna för betygssättning samt att rektorn inte höll sig förtrogen med arbetet med betygssättning och inte såg till att betyg sattes i enlighet med författningarna. I tillsynen påträffades även brister relaterat till lärarnas betygssättning. Bland annat täcktes inte alla praktiska moment in i lärarnas betygsunderlag.

De påträffade bristerna avseende dokumentationen av betyg skulle felaktigt kunna uppfattas som mindre viktiga formaliafel. För eleverna är det dock av stor betydelse att samtliga uppgifter framgår av dokumenten och att de är korrekta samt att betygshandlingar skickas till deras respektive hemkommuner efter avslutad utbildning. Detta är nödvändigt för att eleverna ska kunna intyga att de har förvärvat de kunskaper som ingår i aktuell utbildning.

Anordnare följer inte det beviljade tillståndet

Tillsynen visade också att 8 anordnare inte följde de tillstånd som de hade beviljats. Skolinspektionen kunde bland annat se att anordnare hade betygssatt elever på kurser som inte omfattades av tillstånden. Det förekom även att lärare var anställda av annan juridisk person än den som innehade det beviljade tillståndet, vilket Skolinspektionen konstaterade var att anse som otillåten entreprenad. Trots att de var anställda hos annan juridisk person satte lärarna betyg på elever hos anordnaren.

De brister som konstaterats är allvarliga

Skolinspektionen ser allvarligt på de samlade tillsynsresultaten. Brister har påträffats hos majoriteten av de granskade anordnarna. Hos några av anordnarna är bristerna både många och omfattande. Spridningen i utfallet kan tolkas som en indikation på att kunskapen om regelverket skiljer sig mellan olika anordnare. I vissa fall gör bristernas karaktär att rättssäkerheten kan ifrågasättas.

Anordnarna bedriver en tillståndspliktig verksamhet. Att de följer aktuella tillstånd och dess ramar är grundläggande. Även om anordnarna inte är en del av skolväsendet åligger det dem att följa tillämpligt gällande regelverk och att hantera dokumentationen av betyg på ett rättssäkert och korrekt sätt. Det är oroväckande att Skolinspektionen har konstaterat att så många som 8 av de totalt 20 anordnare som ingått i tillsynen agerat på ett sätt som går utanför deras beviljade tillstånd.

Bristerna i tillsynen tyder på bristande kunskap om gällande krav eller på bristande rutiner. Dock har anordnare gjort korrigeringar i betygskatalog och i utdrag ur betygskatalogen när de har förstått kraven på sådan dokumentation. Vissa korrigeringar har ibland gjorts redan under utredningens gång.

Anordnarna omfattas inte av kravet på att ha ett systematiskt kvalitetsarbete, vilket skulle kunna vara en anledning till att de inte själva följt upp verksamheten och upptäckt de brister som framkom i tillsynen.

Här vill vi återigen poängtera att det är anordnarnas skyldighet att följa vad som gäller kring de tillstånd som de ansökt om och beviljats. Regelverket är i delar komplext, och kan uppfattas som svåröverskådligt, men det är inte en ursäkt för att inte följa de bestämmelser som gäller för utbildning som bedrivs med tillstånd om betygsrätt.

Skolinspektionens utmaningar i tillsynen av anordnare med beviljad betygsrätt

I den genomförda tematiska tillsynen har myndigheten funnit brister hos majoriteten av de granskade anordnarna. Bristerna var i flera fall allvarliga och handlade både om betygssättningen som sådan och att anordnarna inte följde tillstånden. Tillsynen visade även att regleringen av betygsrätten medför utmaningar för anordnarna. Det är dock inte en ursäkt. Anordnarna är skyldiga att ha kännedom om vad som gäller och att följa aktuella bestämmelser. Men denna återkommande iakttagelse behöver adresseras. I tillsynen 2016 uttryckte enskilda utbildningsanordnare att regelverket kring betygsrätt var svåröverskådligt.⁶⁸ Därtill kan det vara försvårande för anordnarna att regleringen av betygsrätten till viss del är snarlik den för komvux.

I arbetet har även Skolinspektionen upplevt vissa utmaningar i tillämpningen av gällande författningar som reglerar betygsrätten och kan konstatera att dessa regleringar skulle tjäna på att bli mer tydliga när det gäller såväl terminologi som struktur.

En otydlig struktur innebär att författningstexten för betygsrätt i många fall blir svårtolkad. Framför allt utifrån att reglering om betygsrätten förekommer på ett flertal olika ställen i olika författningar genom diverse hänvisningar mellan författningar. Detta gör det svårt att få en överblick över vad som faktiskt gäller.

Men det finns även exempel när terminologin utgör bekymmer för uttolkning och tillämpning av gällande författningar. Exempelvis är terminologin i paragrafer i skollagen, som hänvisas till i 6 kap. förordningen om vuxenutbildning, utifrån ordalydelsen inte direkt applicerbara på utbildningsanordnare med betygsrätt.⁶⁹ Detta beror på att paragraferna som det hänvisas till i skollagen avser komvux som bedrivs av huvudmän. Det finns inte heller något stödmaterial som förklarar hur man som anordnare ska läsa och tillämpa paragraferna. En utmaning är att regleringen till största delen finns i en förordning⁷⁰ och att det inte alltid finns några förarbeten till hjälp för uttolkning av vad lagstiftaren menat, när Skolinspektionen som tillsynsmyndighet eller när utbildningsanordnare ska tillämpa gällande författningar.

---

⁶⁸ Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

⁶⁹ Här avses enskilda utbildningsanordnare som bedriver utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning och inte är huvudmän i skollagens mening.

⁷⁰ 6 kap. förordningen om vuxenutbildning.

Resultat från erfarenhetsinventeringen

För att kunna föreslå hur de svårigheter som finns när det gäller att kontrollera hur betygsrätten används genomfördes en erfarenhetsinventering på myndigheten. Några initierade nyckelpersoner på myndigheten ombads att bereda ett antal frågor på sina respektive enheter.

Denna ledde fram till tänkbara förslag på förändringar av författningar, som skulle kunna underlätta kontrollen av betygsrätten. Dessa utgår från ett strikt tillsynsperspektiv, det vill säga de tar endast hänsyn till vad Skolinspektionen som inspektionsmyndighet skulle behöva för att kunna utöva en bättre kontroll av anordnare med beviljad betygsrätt.

Det är möjligt att öka Skolinspektionens kontrollmöjligheter genom regleringsförändringar, men konsekvenserna av dessa förändringar är svåra att överblicka. Myndigheten befarar dock att förändringar i regleringen av betygsrätten snarare skulle bekräfta och bygga vidare på systemet på ett icke önskvärt sätt. Skolinspektionen ser dock behov av ett par förändringar på kort sikt. Mer information om förslagen finns i avsnittet "I väntan på en större översyn kan justeringar som underlättar Skolinspektionens tillsyn övervägas".

Om Skolinspektionen fick möjlighet att återkalla tillstånd för betygsrätt som inte används och om anordnare anmodades att anmäla till myndigheten om de är aktiva eller ej skulle myndigheten ha lättare att genomföra kontroll genom tillsyn.

Kommentar till resultaten

Betygsrätten och komvux i stort är i behov av översyn och tydligare reglering

Sedan införandet av möjligheten att få betygsrätt har det inte gjorts någon större genomlysning av hur betygsrätten och dess reglering fungerar i praktiken. Skolinspektionen har genom arbetet med regeringsuppdraget delvis stött på samma utmaningar som framkom i tillsynerna 2016 och 2018. Det har varit tidskrävande både att hitta anordnare för granskning och att uttolka de författningar som reglerar betygsrätten. De brister som uppdagades vid den tematiska tillsynen tyder på bristande kunskap om betygsrätten hos anordnare. Vidare är det få anordnare, framförallt bland de enskilda utbildningsanordnarna, som främst använder sig av tillståndet de fått för att bedriva utbildning motsvarande komvux. Denna okunskap och det faktum att tillstånden sällan används ökar risken för sammanblandning mellan komvux och motsvarande utbildning som bedrivs utifrån beviljad betygsrätt. Enkätresultaten visade också på att kommunerna ofta ställer krav på beviljad betygsrätt vid utbildning inom komvux på entreprenad, vilket kan bidra till att det sker en sammanblandning mellan komvux och den utbildning som motsvarar komvux och som rätten att sätta och utfärda betyg avser. Sammanfattningsvis visar detta på ett behov av en ökad tydlighet av betygsrätten.

Regelförändring av betygsrätten bör göras först efter en generell översyn

Ur ett rent tillsynsperspektiv skulle det gå att göra förändringar i regleringen, för att ge myndigheten bättre möjlighet till kontroll av utbildning som bedrivs med stöd av betygsrätten. Myndighetens övergripande slutsats är dock att en generell översyn av regleringen kring betygsrätten bör föregå sådana regelförändringar. Vidare menar Skolinspektionen att en sådan översyn bör ingå i en större genomlysning av regleringen för vuxenutbildningen som helhet⁷¹, såväl komvux som utbildning motsvarande komvux. Skolinspektionens förstärkta tillsyn av vuxenutbildningen på skolnivå har nyligen inletts, och myndigheten kommer att fortlöpande redovisa våra erfarenheter och slutsatser inom området, samt lyfta områden där myndigheten ser att det kan finnas behov av förstärkt lagstiftning.⁷²

---

⁷¹ Myndigheten har tidigare påtalat att regelverket i komvux bland annat är komplext och svåröverskådligt. Se bl.a. Skolinspektionens remissyttrande över utkast till lagrådsremiss Skärpta krav i sfi (U2024/00641), yttrande över En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022: 17) (U2022/01572), remissyttrande över betänkandet Samverkande krafter (SOU 2020:66) (U2020/06271) och yttrande över En andra och en annan chans -ett komvux i tiden (SOU 2018: 71) (U2018/03652/GV).

⁷² Skolinspektionen (2023). *Skolinspektionens årsrapport 2023*, s. 86.

Skolinspektionen har i ett tidigare remissyttrande avstyrkt förslag som enligt myndigheten riskerar att skapa ytterligare oklarhet kring vilket ansvar som gäller för olika aktörer inom vuxenutbildningen.⁷³

Skolinspektionen står fortfarande bakom det yttrandet. Bland annat avstyrktes förslaget att enskild utbildningsanordnare ska vara huvudman för utbildning motsvarande komvux. Enligt Skolinspektionens bedömning var det inte givet att ett införande av begreppet "huvudman" i sig skulle tydliggöra anordnarnas ansvar eller vara nödvändigt för att tydliggöra deras ansvar. En sådan utveckling, att enskilda utbildningsanordnare ska vara huvudmän för utbildning motsvarande komvux, förespråkas inte av Skolinspektionen.

Flera omständigheter gör granskning av anordnare med betygsrätt utmanande

Utbildningar motsvarande komvux tenderar att vara av tillfällig karaktär, framförallt hos enskilda utbildningsanordnare som bedriver utbildning på uppdrag. Vilka kurser som ges och betygssätts varierar utifrån efterfrågan. Skolinspektionen har sedan 2010 beviljat drygt 500 tillstånd för betygsrätt. Tillstånden har inte någon tidsbegränsning och är i det flesta fall inte bundna geografiskt. Många enskilda utbildningsanordnare som ansökt om betygsrätt har gjort det i flera omgångar och har följaktligen flera olika beviljade tillstånd från Skolinspektionen, i vissa fall upp till 14 stycken. Alla tillstånd som beviljats från 2010 gäller fortfarande. Detta oavsett om tillståndet har tagits i bruk ännu eller ej.

Ur ett kontrollperspektiv skulle Skolinspektionen vara betjänt av att veta mer om anordnarnas aktivitet, det vill säga när utbildning bedrivs. I avsnittet "Ställningstagande när det gäller ökad kontroll av betygsrätten" har vi beskrivit möjliga sätt att underlätta och stärka tillsynen. Vidare är tillgång till utvecklade uppgifter från Skolverkets skolenhetsregister en förutsättning för vår framtida granskningar.

Vi har konstaterat många brister

Myndigheten har konstaterat brister hos många av de granskade anordnarna. Dessa relaterar både till betygssättningen som sådan men vi har också sett att anordnare inte följer beviljade tillstånd.

Bristerna i tillsynen tyder på bristande kunskap om gällande krav eller på bristande rutiner. Dock har anordnare gjort korrigeringar i betygskatalog och i utdrag ur betygskatalogen när de har förstått kraven för sådan dokumentation. Vissa korrigeringar har ibland gjorts direkt under utredningens gång. Tillsynsresultaten är inte desto mindre allvarliga. Anordnarna är skyldiga att själva ha kännedom om vad som gäller och att följa aktuella bestämmelser kontinuerligt. Ur ett systemperspektiv är det

---

⁷³ Skolinspektionen (2018). *Yttrande över En andra och en annan chans – ett komvux i tiden* (SOU 2018:71). Dnr SI: 2018:7743.

oacceptabelt att inte alla anordnare dokumenterar och hanterar betyg utifrån gällande krav.

Betygsrätten har kommit att uppfattas som en kvalitetsstämpel

Myndigheten kan konstatera att betygsrätten har kommit att betraktas som en slags kvalitetsstämpel, eller åtminstone att den används som en sådan i upphandlingssammanhang vid entreprenad inom komvux. Detta kan innebära en risk att kommunen som huvudman för entreprenaden inte tar ett aktivt ansvar för uppföljning och egenkontroll av utbildning på entreprenad, under förespegligen att tillståndet för betygsrätten säkrar kvaliteten i entreprenörens genomförande av utbildningen.

Skolinspektionens beviljade tillstånd utgör inte en sådan kvalitetsstämpel för anordnare som bedriver utbildning på entreprenad inom komvux.

Tillstånden ger primärt betygsrätt för en annan utbildning än komvux, och det är kommunen i egenskap av huvudman som har det yttersta ansvaret för utbildningen inom komvux. Som tidigare nämnts kan även tillståndsprövningen för en enskild utbildningsanordnare ha skett långt tillbaka i tiden, vilket innebär att deras förutsättningar att bedriva utbildning kan ha förändrats.

Komplext regelverk försvårar för anordnare och gör inspektion tidskrävande

En försvårande omständighet, som delvis kan förklara de många brister som konstaterats i tillsynen, är att regelverket som omgärdar betygsrätten kan uppfattas som både komplext och svåröverskådligt. Detta vittnar såväl anordnare som skolmyndigheter och resultaten från flera utredningar om.⁷⁴

I avsnittet "Våra resultat" under rubriken "Myndighetens utmaningar i tillsynen av anordnare med beviljad betygsrätt" redogör vi för i vilka delar och avseenden regelverket kan innebära utmaningar för vår inspektion och för andra som tillämpar regelverket. Det handlar dels om otydlig struktur med författningstext som finns på ett flertal olika ställen med många hänvisningar, dels om otydlig terminologi som framförallt är hämtad från en annan verksamhetsform (komvux).

Kartläggningen visar vidare att anordnarna i många fall bedriver både komvux och utbildning motsvarande komvux parallellt. Detta bidrar till ytterligare förvirring hos anordnarna, då regleringen för utbildning motsvarande komvux i delar är snarlik regleringen för komvux och det framgår inte heller tydligt vad skillnaderna är avsedda att vara eller varför regleringen skiljer sig.

---

⁷⁴ Detta framgår av följande skrivelser: Statens offentliga utredningar (2018). *En annan och en andra chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande Komvuxutredningen* SOU 2018:71, Statens offentliga utredningar (2020) *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk*. SOU 2020:66, Skolinspektionen (2018). *Yttrande över En andra och en annan chans – ett komvux i tiden* (SOU 2018:71). Dnr SI: 2018:7743 och Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

Ställningstagande när det gäller ökad kontroll av betygsrätten

I väntan på en större översyn kan justeringar som underlättar Skolinspektionens tillsyn övervägas

I regeringsuppdraget ingår att Skolinspektionen ska ge förslag till hur de svårigheter som finns när det gäller att kontrollera betygsrätten kan åtgärdas.

Att göra förändringar i ett redan komplicerat regelverk riskerar som framgår ovan att bidra till kortsiktiga och snäva lösningar, som leder till en än mer komplicerad lagstiftning som i sin tur försvårar för anordnarna. Myndigheten kan inte heller i dagsläget fullt ut överblicka konsekvenserna av enstaka förändringar av regleringen av betygsrätten. Men vi befarar att sådana skulle kunna leda till att systemet bekräftas på ett icke önskvärt sätt, exempelvis genom att enskilda utbildningsanordnare kan komma att betraktas som huvudmän trots att de inte är det, eller att uppfattningen om betygsrätt som "kvalitetsstämpel" befästs. Att ge myndigheten ytterligare verktyg riskerar därmed att skapa en sorts falsk trygghet.

Myndigheten är samtidigt väl medveten om att det tar tid att initiera och genomföra en fullödig översyn av vuxenutbildningen. Samtidigt är tillsyns- och enkätresultaten inom detta uppdrag oroande och problematiska. Trots de farhågor som beskrivits föreslås därför några förändringar av regleringen som kan övervägas av regeringen. De föreslagna förändringarna skulle underlätta Skolinspektionens arbete med granskning och tillståndsgivning, då de ger möjlighet att skapa aktualitet och överblick över användningen av betygsrätten.

Regleringar som kan övervägas av regeringen

Skolinspektionen föreslår följande förändringar av regleringen:

- möjlighet för Skolinspektionen att kunna återkalla beviljad betygsrätt när tillstånd inte används.
- anmälningsplikt inför utbildning för enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor.

Dessa regleringsändringar skulle göra det möjligt för myndigheten att återkalla gamla tillstånd för betygsrätt som inte har använts under en bestämd tidsperiod. Tillsammans med kravet på att anordnare behöver anmäla när de avser att genomföra utbildning skulle det ge en aktuell bild av vilka tillstånd som används och när, vilket också skulle underlätta för myndigheten att veta när tillsyn kan genomföras. Om dessa uppgifter registrerades skulle det ge Skolinspektionen ökade möjligheter att planera och genomföra tillsynerna.

Möjlighet att kunna återkalla beviljad betygsrätt när tillstånd inte används

I dagsläget finns inte någon reglering som medger återkallanden av beviljad betygsrätt på grund av inaktivitet. Detta trots att det finns tydliga indikationer på att vissa tillstånd används mycket sällan eller aldrig ens har tagits i bruk. Vidare finns det inte någon författningsreglerad möjlighet att återkalla ett tillstånd, även om en anordnare skulle begära det. Införandet av en möjlighet att återkalla tillstånd vid inaktivitet skulle ge överblick, aktualitet och kontroll över beviljade betygsrätter. Det skulle också ge tillståndsprövningen en bättre aktualitet, då anordnarens förutsättningar att genomföra aktuell utbildning och sätta betyg kan prövas närmare i tid i förhållande till när utbildningen faktiskt ska genomföras.

Ett införande av återkallelsegrund för anordnare med beviljad betygsrätt vid inaktivitet skulle även kunna innebära ett återkallande av ett tillstånd om utbildning inte har startat vid en tidpunkt som myndigheten fastslår vid godkännandet, eller att ett tillstånd kan återkallas om utbildningen inte har bedrivits under en sammanhängande tid. En utmaning är att ett och samma tillstånd om beviljad betygsrätt oftast avser flera kurser. Därför är det nödvändigt att kunna återkalla en del av ett tillstånd.

Anmälningsskyldighet

Ett införande av en reglering som medger återkallande vid inaktivitet skulle kräva kännedom om, eller bevakning av, att anordnare aktiverar eller använder sina tillstånd. Skolinspektionen har ovan beskrivit de utmaningar som finns när det gäller att veta var och när anordnare med beviljad betygsrätt är aktiva. Ovan beskrivna reglering behöver således kombineras med en reglering som ställer krav på anordnare att anmäla när de avser att bedriva aktuella utbildningar. Ett sådant krav skulle även kunna omfatta att anordnare ska meddela om de ska ha uppehåll i användandet av tillståndet.

Skolinspektionen har i 6 kap. 26 § förordningen om vuxenutbildning ett bemyndigande att utfärda föreskrifter. Myndigheten bedömer dock att införandet av en anmälningsskyldighet för anordnare inte ryms inom detta och att det behöver regleras i förordning.

Den inkomna informationen från anordnarna skulle kunna leda till olika ageranden från myndighetens sida. Om en anordnare har valt att inte använda ett tillstånd skulle det kunna innebära ett återkallande. Informationen kan även användas för att välja ut anordnare för tillsyn. I dagsläget kräver varje tillsynsinsats ett omfattande förarbete, där myndigheten inledningsvis måste kartlägga vilka anordnare som är aktiva under tillsynsperioden.

Referenser

Förordningen (2010:253) om betygsrätt för vuxenutbildning.

Förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Regeringens proposition 2009/10:68. *Svenskundervisning för invandrare i folkhögskola.*

Sfi-utredningen, U 2011:05.

Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*. Rapport efter genomförd riktad tillsyn. Dnr: 401-2014:8769.

Skolinspektionen (2018). *Yttrande över En annan och en andra chans – ett komvux i tiden* (SOU 2018:71). Dnr: SI 2018:7743.

Skolinspektionen (2020). *Remissyttrande över betänkandet Samverkande krafter* (SOU 2020:66). Dnr: SI 2020:9203.

Skolinspektionen (2022). *Yttrande över En modell för att mäta och belöna progression inom sfi* (SOU 2022: 17). Dnr: 2022:6171.

Skolinspektionen (2023). *Skolinspektionens årsrapport 2023: Iakttagelser och erfarenheter från året som gått*. Dnr: SI 2024:1192.

Skolinspektionen (2024). *Skolinspektionens yttrande över utkast till lagrådsremiss Skärpta krav i sfi* (U2024/00641). Dnr: 2024:1933.

Skolinspektionen (2024). *Betygsättning utifrån beviljad betygsrätt*. Rapport efter genomförd tematisk tillsyn. Rapport 2024:9.

Skollag (2010:800).

Skolverket (1998). *Kunskapslyftet och den kommunala vuxenutbildningen*.

SOU 2008:17. *Valfrihet i vuxenutbildningen*.

SOU 2018:71. *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden*. Slutbetänkande av Komvuxutredningen.

SOU 2020:66. *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andra språk*. Betänkande av KLIVA-utredningen.

U2008/6038/SV. *En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola, m.m.*

Bilagor

Bilaga 1. Enkätresultat och metodbeskrivning

Nedan redovisas enkäterna som ingått i uppdraget mer ingående. Först beskrivs hur enkäterna har genomförts, därefter redovisas resultaten från de frågor som har fasta svarsalternativ i tabeller. I bilaga 2 återfinns enkäterna.

Beskrivning av metod

För att besvara regeringsuppdraget genomförde Skolinspektionen två enkäter under våren 2023. Den ena enkäten skickades till samtliga anordnare med betygsrätt (enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor) medan den andra riktades till landets samtliga kommuner. Nedan beskrivs genomförandet av respektive enkät.

Enkätsvaren från båda enkäterna ger en ögonblicksbild över hur det såg ut våren 2023. I och med att många utbildningar och avtal pågår under korta perioder kan situationen för en del anordnare och kommuner ha ändrats sedan dess.

Enkät till anordnare

I enkäterna till enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor ställdes frågor om ifall anordnarna bedrev utbildning 2022, vad det huvudsakliga syftet med att ansöka om betygsrätt var, hur lång tid det tog innan anordnaren använde betygsrätten efter beviljat tillstånd, vilken typ av utbildning anordnarna ger samt var i landet den ges. Därtill ställdes frågor kring hur många betyg och intyg som utfärdats samt i vilken utsträckning prövning och validering förekommer. Enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor fick i stort sett samma frågor, men några frågor och svarsalternativ är olika eftersom verksamheterna skiljer sig åt. Ett litet antal folkhögskolor har fått tillstånd att bedriva utbildning motsvarande komvux. Dessa folkhögskolor har därmed fått enkäten till enskilda utbildningsanordnare och svaren redovisas i denna kategori. Ett fåtal folkhögskolor har fått båda enkäterna.

Myndigheten gjorde i november 2022 en kartläggning av de enskilda utbildningsanordnare och folkhögskolor som beviljats betygsrätt. Efter att ha gallrat bort anordnare som inte längre bedriver utbildningsverksamhet skickades under våren 2023 en webbenkät ut till 149 enskilda utbildningsanordnare. 118 av dessa besvarade enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 80 procent. Under enkätinsamlingen identifierades ytterligare 14 anordnare (utöver dem som redan gallrats bort) som inte längre bedrev utbildning. Det var 17 anordnare som inte besvarade enkäten och det kan vara så att även vissa av dem inte längre bedriver utbildningsverksamhet.

Bland folkhögskolorna gjordes en gallring av de som inte längre har stadsbidrag som folkhögskola eller har upphört med sin verksamhet. En webbenkät skickades därefter ut till 67 folkhögskolor varav 60 besvarade enkäten, vilket innebär en svarsfrekvens på 90 procent.

Innan enkäten skickades till samtliga respondenter genomfördes en pilot med 2 folkhögskolor och 13 enskilda utbildningsanordnare. Deltagarna i piloten fick först genomföra enkäten och sedan svara på frågor om enkäten via telefon eller mejl. Vid piloten framkom att det råder viss förvirring kring vad som gäller för utbildning motsvarande komvux respektive komvux. Efter piloten gjordes förändringar av några frågor i enkäten. För att fånga upp eventuella osäkerheter i svaren har respondenterna också getts möjlighet att kommentera sitt svar i fritext efter många av frågorna.

Enkät till kommuner

I enkäten till kommunerna ställdes frågor om ifall kommunerna har använt sig av enskilda utbildningsanordnare via entreprenadavtal inom komvux, om de i så fall hade som krav att anordnarna skulle ha tillstånd om betygsrätt samt om de även överlämnat den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter.

Enkäten skickades i ett första steg ut som en webbenkät till landets samtliga kommuner. Enkäten skickades till kommunernas allmänna e-postadresser som anges i skolenhetsregistret. Därefter har kommunerna själva fått se till att mejlet skickas vidare till den person som är bäst lämpad att svara på frågor om komvux som bedrivs på entreprenad. De som har svarat är i de flesta fall verksamhetschefer, skolchefer eller rektorer för komvux. I detta steg svarade 181 av de 290 kommunerna. Därefter genomfördes telefonintervjuer via undersökningsföretaget Ipsos med 63 kommuner. Frågorna i webb- respektive telefonenkäten var samma. 6 kommuner har angett att de erbjuder komvux via en annan kommun, 7 kommuner har avstått från att delta i enkäten och 33 har inte varit anträffbara eller inte svarat av okända skäl. Den totala svarsfrekvensen är 84 procent.

Resultat av enkäterna

Nedan redovisas svar för de enkätfrågor som har fasta svarsalternativ.

Enkät till anordnare

Tabell 5: Bedrev ni vuxenutbildning under 2022? För att svara ja behöver ni ha gett minst en kurs under 2022. Flera svar är möjliga. n=178

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Ja, komvux (entreprenad med kommun/region som huvudman)	55	47%	3	5%
Ja, utbildning motsvarande komvux med betyg (enskilda utbildningsanordnare) eller utbildning motsvarande komvux i sfi med stöd av betygsrätten (folkhögskolor)	16	14%	33	55%
Ja, annan vuxenutbildning än komvux/utbildning motsvarande komvux	23	20%	18	30%
Nej, vi bedrev ingen vuxenutbildning	43	37%	13	22%
Vet inte	2	2%	0	0%

Tabell 6: När ni ansökte om betygsrätt, vad var det huvudsakliga syftet med det? Flera svarsalternativ är möjliga. n=170

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Att anordna motsvarande komvux (enskilda utbildningsanordnare) eller utbildning motsvarande komvux i sfi (folkhögskolor)	34	30%	47	83%
Att anordna utbildning på entreprenad inom kommunal vuxenutbildning (där beviljad betygsrätt kan ställas som ett krav)	74	66%	8	14%
Annat skäl (beskriv gärna)	10	9%	7	12%
Vet inte	16	14%	4	7%

Tabell 7: Inom vilken typ av kurser har ni bedrivit uppdragsutbildning⁷⁵ med stöd av betygsrätten under 2022? Flera svarsalternativ är möjliga. n=16

	Enskilda utbildningsanordnare
	Antal
Motsvarande komvux på grundläggande nivå	2
Motsvarande komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå ⁷⁶	0
Motsvarande komvux på gymnasial nivå	15
Motsvarande komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå ⁷⁷	0
Motsvarande komvux i svenska för invandrare (sfi)	1

Tabell 8: Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022? Här avses motsvarande komvux på grundläggande nivå. Flera svarsalternativ är möjliga. n=2

	Enskilda utbildningsanordnare
	Antal
Biologi	0
Engelska	0
Fysik	0
Geografi	0
Historia	0
Kemi	0
Matematik	0
Religionskunskap	0
Samhällskunskap	0
Svenska	0
Svenska som andraspråk	2

⁷⁵ Med uppdragsutbildning avses utbildning motsvarande komvux.

⁷⁶ Numera kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå.

⁷⁷ Numera kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Tabell 9: Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022? Här avses motsvarande komvux på gymnasial nivå. Flera svarsalternativ är möjliga. n=17

	Enskilda utbildningsanordnare
	Antal
Biologi	0
Engelska	1
Fysik	0
Geografi	0
Historia	0
Kemi	0
Matematik	1
Religionskunskap	0
Samhällskunskap	2
Svenska	2
Svenska som andraspråk	3
Ämnen inom yrkespaket barn och fritid	3
Ämnen inom yrkespaket bygg och anläggning	1
Ämnen inom yrkespaket el och energi	3
Ämnen inom yrkespaket fordon och transport	1
Ämnen inom yrkespaket försäljning och service	0
Ämnen inom yrkespaket hantverk	2
Ämnen inom yrkespaket hotell och turism	0
Ämnen inom yrkespaket industrideknik	1
Ämnen inom yrkespaket media och kultur	0
Ämnen inom yrkespaket naturbruk	0
Ämnen inom yrkespaket restaurang och livsmedel	1
Ämnen inom yrkespaket vvs och fastighet	1
Ämnen inom yrkespaket vård och omsorg	10

Tabell 10: Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022? Här avses motsvarande komvux i svenska för invandrare (sfi). Flera svarsalternativ är möjliga. n=1

	Enskilda utbildningsanordnare
	Antal
Studieväg 1 Kurs A	0
Studieväg 1 Kurs B	0
Studieväg 1 Kurs C	0
Studieväg 1 Kurs D	0
Studieväg 2 Kurs B	1
Studieväg 2 Kurs C	1
Studieväg 2 Kurs D	1
Studieväg 3 Kurs C	1
Studieväg 3 Kurs D	1

Tabell 11: I vilken/vilka sfi-kurser bedrev ni utbildning med stöd av betygsrätten under 2022? n=32

	Folkhögskolor
	Antal
Studieväg 1 Kurs A	17
Studieväg 1 Kurs B	20
Studieväg 1 Kurs C	19
Studieväg 1 Kurs D	15
Studieväg 2 Kurs B	28

I anknytning till frågorna om antal betyg, intyg och prövning som redovisas nedan har några anordnare kommenterat att de inte vet eller att de har fyllt i en ungefärlig siffra. Alla siffror i dessa tabeller ska därför betraktas som ungefärliga.

Tabell 12: Hur många *betyg* har ni totalt utfärdat med stöd av betygsrätten under perioden 1 januari – 31 december 2022? Ange heltal i siffror. n=47

	Min	Max	Total
Enskilda utbildningsanordnare	0	6 716	10 208
Folkhögskolor	0	444	2 957

Tabell 13: Hur många *intyg* har ni totalt utfärdat med stöd av betygsrätten under perioden 1 januari – 31 december 2022? Ange heltal i siffror. n=44

	Min	Max	Total
Enskilda utbildningsanordnare	0	3	5
Folkhögskolor	0	119	274

Tabell 14: Hur många betyg har endast utfärdats genom prövning, det vill säga utan undervisning och validering, under perioden 1 januari – 31 december 2022? Ange ett heltal i siffror. n=46

	Min	Max	Total
Enskilda utbildningsanordnare	0	2	3
Folkhögskolor	0	18	33

Tabell 15: Hur många betyg har utfärdats genom prövning som föregåtts av validering under perioden 1 januari – 31 december 2022? Ange ett heltal i siffror. n=41

	Min	Max	Total
Enskilda utbildningsanordnare	0	89	89
Folkhögskolor	0	8	12

Tabell 16: Ange på ett ungefär hur många betyg under 2022 som föregåtts av validering. n=49

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Samtliga betyg	0	0%	1	3%
En större del av betygen	0	0%	0	0%
Ungefär hälften av betygen	1	6%	1	3%
En mindre del av betygen	6	38%	5	15%
Inget av betygen	8	50%	26	79%
Vet inte	1	6%	0	0%

Tabell 17: Ungefär hur lång tid tog det innan ni använde betygsrätten? Med använda avses här att utfärda betyg/intyg. n=46

	Enskilda utbildningsanordnare		Folkhögskolor	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Mindre än 1 år	9	69%	23	70%
Cirka 1–2 år	2	15%	4	12%
Cirka 3–4 år	0	0%	0	0%
Fler än 5 år	0	0%	2	6%
Vet inte	2	15%	4	12%

Enkät till kommuner

Tabell 18: Har ni använt er av utbildningsanordnare via entreprenadavtal inom kommunens vuxenutbildning under den pågående avtalsperioden? n=242

	Antal	Andel
Ja	191	79%
Nej, aldrig	41	17%
Nej, men i tidigare upphandlingar	5	2%
Vet inte	5	2%

Tabell 19: Hur många olika utbildningsanordnare har ni ett pågående entreprenadavtal med? Ange antal. n=191

Min	Max	Genomsnitt
1	32	5,34

Tabell 20: Hade ni som krav att utbildningsanordnarna skulle ha ett tillstånd om betygsrätt från Skolinspektionen när ni tecknade de entreprenadavtal som gäller för pågående avtalsperiod? n=188

	Antal	Andel
Ja, i samtliga avtal	137	73%
Ja, i vissa avtal	9	5%
Nej, inte i några avtal	42	22%

Tabell 21: Har ni överlämnat myndighetsutövningen som hör till rektorsuppgiften till utbildningsanordnaren (enligt 23 kap. 6 § skollagen) under den pågående avtalsperioden? n=190

	Antal	Andel
Ja, till samtliga utbildningsanordnare	66	35%
Ja, till vissa utbildningsanordnare	11	6%
Nej, inte till några utbildningsanordnare	107	56%
Vet inte	6	3%

Bilaga 2. Enkäter

Frågor till utbildningsanordnare med betygsrätt

Frågor om uppdragsutbildning som sker med stöd av betygsrätten

Ni har fått enkäten för att ni har sökt och fått tillstånd för betygsrätt av Skolinspektionen för vissa kurser som motsvarar kurser inom komvux (inkl. särskild utbildning och svenska för invandrare), s.k. uppdragsutbildning. Läs denna information innan ni besvarar frågorna.

Frågorna avser uppdragsutbildning

Många utbildningsanordnare med betygsrätt bedriver både utbildning på uppdrag och utbildning på entreprenad. Det är vanligt att dessa utbildningar blandas ihop, **men här frågar vi om uppdragsutbildning och inte utbildning på entreprenad.** För att ni ska få möjlighet att utveckla era svar har vi lagt in kommentarsfält.

Information om skillnaden mellan uppdragsutbildning (utbildning motsvarande komvux) och utbildning på entreprenad (komvux)

Uppdragsutbildning är utbildning motsvarande komvux som i huvudsak någon annan än en offentlig skolhuvudman köper av en utbildningsanordnare. Till exempel att en myndighet såsom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan eller ett privat företag köper sådan utbildning av en utbildningsanordnare. Även en kommun kan köpa utbildning på uppdrag, till exempel kompetensutveckling för sin personal, utan att det sker inom ramen för komvux. Den typen av uppdragsutbildning ingår också i kartläggningen.

Utbildning på entreprenad är komvux som en offentlig skolhuvudman (kommun eller region) ger auktorisation till eller upphandlar av enskild utbildningsanordnare med stöd i 23 kap. skollagen. En utbildning som bedrivs av enskild utbildningsanordnare på entreprenad är fortfarande att betrakta som att den ingår i en kommunal verksamhet.

Har du frågor om uppdraget och/eller enkäten är du välkommen att kontakta någon av oss:

Linda Wolf linda.wolf@skolinspektionen.se 08 586 082 01

Mattias Friström mattias.fristrom@skolinspektionen.se 08 586 083 24

Fanny Hemmingsson fanny.hemmingsson@skolinspektionen.se 08 586 082 38

Marie Göranson marie.goranson@skolinspektionen.se 08 586 080 62

Ange kontaktuppgifter till dig som besvarar enkäten:

Utbildningsanordnare _____

För- och efternamn _____

Roll/befattning _____

E-post _____
Telefonnummer _____

Ni får den här enkäten eftersom ni har sökt och fått tillstånd för betygsrätt från Skolinspektionen. Här kommer en inledande fråga om er verksamhet 2022.

1. Bedrev ni vuxenutbildning under 2022?

För att svara ja behöver ni ha gett minst en kurs under 2022.

Flera svar är möjliga.

- Ja, komvux (entreprenad med kommun/region som huvudman)
- Ja, utbildning motsvarande komvux med betyg (uppdragsutbildning)
- Ja, annan vuxenutbildning än komvux/utbildning motsvarande komvux
- Nej, vi bedrev ingen vuxenutbildning
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

2. När ni ansökte om betygsrätt, vad var det *huvudsakliga* syftet med det?

Om ni gjort flera ansökningar, tänkt på den *senaste* ansökan när ni besvarar frågan. Flera svar är möjliga.

- Att anordna uppdragsutbildning där upphandlaren var ett privat företag eller en myndighet (där beviljad betygsrätt från Skolinspektionen är ett krav om betyg/intyg ska utfärdas)
- Att anordna utbildning på entreprenad inom kommunal vuxenutbildning (där beviljad betygsrätt kan ställas som ett krav)
- Annat skäl (beskriv gärna):
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

3. Vem/vilka var er uppdragsgivare för uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Här avses utbildning *motsvarande komvux* och inte annan vuxenutbildning.

Med *uppdragsgivare* avses en beställare som exempelvis

Arbetsförmedlingen, privat företag eller annan organisation. Kommuner

kan vara uppdragsgivare för uppdragsutbildning, men observera att utbildning inom komvux som bedrivs på entreprenad inte inkluderas i denna fråga.

Ange uppdragsgivare i fritextrutan:

4. Inom vilken typ av kurser har ni bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Flera svar är möjliga

- Motsvarande komvux på grundläggande nivå
- Motsvarande komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå
- Motsvarande komvux på gymnasial nivå
- Motsvarande komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå
- Motsvarande komvux i svenska för invandrare (sfi)

Möjlighet att lämna en kommentar:

5. Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Här avses motsvarande komvux på grundläggande nivå

- Biologi
- Engelska
- Fysik
- Geografi
- Historia
- Kemi
- Matematik
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Svenska
- Svenska som andraspråk

Möjlighet att lämna en kommentar:

6. Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Här avses motsvarande komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå

- Biologi
- Engelska
- Fysik
- Geografi
- Hem- och konsumentkunskap
- Historia
- Kemi
- Matematik
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Svenska
- Svenska som andraspråk
- Teknik

Möjlighet att lämna en kommentar:

7. Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Här avses motsvarande komvux på gymnasial nivå.

Ämnen inom ett yrkespaket kan exempelvis vara svenska, engelska, matematik men genomförs som en del av yrkespaketet. Har ni samma ämnen i två olika yrkespaket anges båda yrkespaketen.

- Biologi
- Engelska
- Fysik
- Geografi
- Historia
- Kemi
- Matematik
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Svenska
- Svenska som andraspråk
- Ämnen inom yrkespaket barn och fritid
- Ämnen inom yrkespaket bygg och anläggning
- Ämnen inom yrkespaket el och energi
- Ämnen inom yrkespaket fordon och transport
- Ämnen inom yrkespaket försäljning och service
- Ämnen inom yrkespaket hantverk
- Ämnen inom yrkespaket hotell och turism
- Ämnen inom yrkespaket industriteknik
- Ämnen inom yrkespaket media och kultur

- Ämnen inom yrkespaket naturbruk
- Ämnen inom yrkespaket restaurang och livsmedel
- Ämnen inom yrkespaket vvs och fastighet
- Ämnen inom yrkespaket vård och omsorg

Möjlighet att lämna en kommentar:

8. Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?
Här avses motsvarande komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ämnen inom ett yrkespaket kan exempelvis vara svenska, engelska, matematik men genomförs som en del av ett program. Har ni samma ämnen i två olika program anges båda programmen.

- Biologi
- Engelska
- Fysik
- Geografi
- Hem- och konsumentkunskap
- Historia
- Kemi
- Matematik
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Svenska
- Svenska som andraspråk
- Teknik
- Ämnen inom programmet för fastighet, anläggning och byggnation.
- Ämnen inom programmet för hälsa, vård och omsorg.
- Ämnen inom programmet för skog, mark och djur.

Möjlighet att lämna en kommentar:

9. Inom vilket/vilka ämnen finns de kurser där ni har bedrivit uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?
Här avses motsvarande komvux i svenska för invandrare (sfi)

- Studieväg 1 Kurs A
- Studieväg 1 Kurs B
- Studieväg 1 Kurs C

- Studieväg 1 Kurs D
- Studieväg 2 Kurs B
- Studieväg 2 Kurs C
- Studieväg 2 Kurs D
- Studieväg 3 Kurs C
- Studieväg 3 Kurs D

Möjlighet att lämna en kommentar:

10. Var anordnade ni uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Ange i fritext i vilken/vilka kommuner ni har bedrivit uppdragsutbildning:

Frågor om utfärdade betyg, intyg, prövning och validering under 2022

11. Hur många *betyg* har ni totalt utfärdat i uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under perioden 1 januari – 31 december 2022?
Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om inga betyg utfärdats).
Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Den som genomgått en kurs inom utbildning motsvarande komvux och vill få sina kunskaper dokumenterade på annat sätt än genom betyg ska få ett intyg. Även den som genomgått validering ska kunna få ett intyg. 20 kap. 44-45 §§ skollagen, 6 kap. 16 § och 4 kap. 11 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

12. Hur många *intyg* har ni totalt utfärdat i uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under perioden 1 januari – 31 december 2022?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om inga betyg utfärdats).
Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Med validering avses en strukturerad process som innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande, oberoende av hur det förvärvats. Det innebär att kunnande kan ha förvärvats såväl genom formell utbildning som genom informellt lärande. Personen kan exempelvis ha fått sitt kunnande genom studier eller samhällsliv och arbetsliv.
20 kapitlet 42 § skollagen, 2 § valideringsförordning (2022:1549).

13. Ange på ett ungefär hur många betyg under 2022 som föregåtts av *validering*:

Valideringen kan ha genomförts på hela eller delar av innehåll i kurser.

- a. Samtliga betyg
- b. En större del av betygen
- c. Ungefär hälften av betygen
- d. En mindre del av betygen
- e. Inget av betygen
- f. Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

En prövning är en bedömning av en persons kunskaper i förhållande till de betygskriterier som finns i en kurs eller delkurs. Den som genomgår en prövning får ett betyg i den specifika kurs eller delkurs som prövningen avser.

14. Hur många betyg har endast utfärdats genom prövning, det vill säga *utan undervisning och validering*, under perioden 1 januari – 31 december 2022?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om inga betyg utfärdats).
Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

15. Hur många betyg har utfärdats genom prövning som *föregåtts av validering* under perioden 1 januari – 31 december 2022?
Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om inga betyg utfärdats)
Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Tidigare användning av betygsrätten efter tillstånd från Skolinspektionen

Den här frågan avser den ungefärliga tiden från det att ni fått tillstånd för betygsrätt inom uppdragsutbildning tills det att ni började utfärda era första betyg. När ni besvarar frågan nedan utgå ifrån ert *senaste beviljade* tillstånd för betygsrätt inom uppdragsutbildning.

16. Ungefär hur lång tid tog det innan ni använde betygsrätten?

Med *använda* avses här att utfärda betyg/intyg.

- Mindre än 1 år
- Cirka 1–2 år
- Cirka 3–4 år
- Fler än 5 år
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

Uppdragsutbildning som kommer att bedrivas under hösten 2023

17. Har ni något uppdrag som innebär att ni kommer att ge kurser inom uppdragsutbildning med stöd av betygsrätten under hösten 2023?
- g. Ja, ange månad/månader: _____
  - h. Nej
  - i. Vet inte/ höstens planering är inte klar ännu

Möjlighet att lämna en kommentar:

18. Vilka kurser har ni fått uppdrag att ge utbildning i?

Övrigt

19. Har ni några övriga kommentarer?

Här har ni möjlighet att lämna ytterligare kommentarer innan svaren skickas in.

Frågor om utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)

Ni har fått denna enkät för att ni har sökt och tilldelats betygsrätt för vissa kurser som motsvarar kurser inom kommunal vuxenutbildning (komvux) i svenska för invandrare (sfi) från Skolinspektionen. Läs denna info innan ni besvarar enkäten.

Frågorna i enkäten avser utbildning som motsvarar komvux i sfi

Många folkhögskolor med betygsrätt bedriver både utbildning som motsvarar komvux i sfi och utbildning på entreprenad. Det är vanligt att dessa utbildningar blandas ihop, **men här frågar vi om utbildning som motsvarar komvux i sfi och inte utbildning på entreprenad.** För att ni ska få möjlighet att utveckla era svar har vi lagt in kommentarsfält.

Skillnaden mellan utbildning vid folkhögskola som motsvarar komvux i sfi och komvux på entreprenad

Utbildning vid folkhögskola som motsvarar komvux i sfi är en särskild utbildningsform som regleras i 24 kap. skollagen. En elev som har rätt till sfi hos kommunen har rätt att i stället delta i en folkhögskolas motsvarande utbildning, om:

- 1) folkhögskolan har getts rätt att sätta betyg, anordna prövning och utfärda betyg och intyg (betygsrätt som regleras i 6 kap. förordningen om vuxenutbildning), och
- 2) folkhögskolan har förklarat sig ha för avsikt att ta emot den sökande till utbildningen.

Den som vill delta i en folkhögskolas utbildning som motsvarar sfi ska anmäla det till sin hemkommun. Om en person som har rätt till sfi har gjort en sådan anmälan, och punkterna 1 och 2 ovan är uppfyllda, ska hemkommunen i samband med beslutet om mottagande även förklara eleven behörig att delta i utbildningen.

Komvux i sfi på entreprenad är utbildning som en offentlig skolhuvudman (kommun eller region) upphandlar av en folkhögskola med stöd i 23 kap. skollagen. En utbildning som bedrivs av en folkhögskola på entreprenad är fortfarande att betrakta som att den ingår i en kommunal verksamhet. Eleverna ansöker till och tas emot av kommunen, men det är folkhögskolan som genomför utbildningen på entreprenad åt kommunen.

Har du frågor om uppdraget och/eller enkäten är du välkommen att kontakta någon av oss:

Linda Wolf linda.wolf@skolinspektionen.se 08 586 082 01

Mattias Friström mattias.fristrom@skolinspektionen.se 08 586 083 24

Fanny Hemmingsson fanny.hemmingsson@skolinspektionen.se 08 586 082 38

Marie Göranson marie.goranson@skolinspektionen.se 08 586 080 62

Kontaktuppgifter

Ange kontaktuppgifter till dig som besvarar frågorna:

Folkhögskola: _____
För- och efternamn: _____
Roll/befattning: _____
E-post: _____
Telefonnummer: _____

Frågor om utbildning motsvarande komvux i sfi på folkhögskola

Ni får den här enkäten eftersom ni har sökt och fått tillstånd för betygsrätt från Skolinspektionen. Här kommer en inledande fråga om er verksamhet 2022.

1. Bedrev ni vuxenutbildning under 2022?

För att svara ja behöver ni ha gett minst en kurs under 2022.

Flera svar är möjliga.

- Ja, komvux (entreprenad med kommun/region som huvudman)
- Ja, utbildning motsvarande komvux i sfi
- Ja, annan vuxenutbildning än komvux/utbildning motsvarande komvux
- Nej, vi bedrev ingen vuxenutbildning
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

2. När ni ansökte om betygsrätt, vad var det *huvudsakliga* syftet med det?

Om ni gjort flera ansökningar, tänkt på den *senaste* ansökan när ni besvarar frågan. Flera svar är möjliga.

- Att anordna utbildning motsvarande komvux i sfi (där beviljad betygsrätt från Skolinspektionen är ett krav om betyg/intyg ska utfärdas)
- Att anordna utbildning motsvarande komvux i sfi på entreprenad (där beviljad betygsrätt *kan* ställas som ett krav)
- Annat skäl (beskriv gärna):
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

3. I vilken/vilka sfi-kurser bedrev ni utbildning med stöd av betygsrätten under 2022?

Här avses utbildning *motsvarande komvux* i sfi och inte komvux på entreprenad.

Flera svar är möjliga.

- Studieväg 1 Kurs A
- Studieväg 1 Kurs B
- Studieväg 1 Kurs C
- Studieväg 1 Kurs D
- Studieväg 2 Kurs B
- Studieväg 2 Kurs C
- Studieväg 2 Kurs D
- Studieväg 3 Kurs C
- Studieväg 3 Kurs D

Möjlighet att lämna en kommentar:

Frågor om utfärdade betyg, intyg, prövning och validering under 2022

4. Hur många **betyg** har ni totalt utfärdat med stöd av betygsrätten under perioden 1 januari – 31 december 2022?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om ingen prövning genomförts).

Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Den som genomgått en kurs i utbildning motsvarande sfi och vill få sina kunskaper dokumenterade på annat sätt än genom betyg ska få ett intyg. Även den som genomgått validering ska kunna få ett intyg. 20 kap. 44-45 §§ skollagen, 6 kap. 16 § och 4 kap. 11 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning

5. Hur många **intyg** har ni totalt utfärdat med stöd av betygsrätten under perioden 1 januari – 31 december 2022?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om ingen prövning genomförts). Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Med validering avses en strukturerad process som innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande, oberoende av hur det förvärvats. Det innebär att kunnande kan ha förvärvats såväl genom formell utbildning som genom informellt lärande. Personen kan exempelvis ha fått sitt kunnande genom studier eller samhällsliv och arbetsliv.
20 kapitlet 42 § skollagen, 2 § valideringsförordning (2022:1549)

6. Ange på ett ungefär hur många betyg under 2022 som föregåtts av **validering**:

Valideringen kan ha genomförts på hela eller delar av innehåll i kurser.

- Samtliga betyg
- En större del av betygen
- Ungefär hälften av betygen
- En mindre del av betygen
- Inget av betygen
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

En prövning är en bedömning av en persons kunskaper i förhållande till de betygskriterier som finns i en kurs eller delkurs. Den som genomgår en prövning får ett betyg i den specifika kurs eller delkurs som prövningen avser.

7. Hur många betyg har endast utfärdats genom prövning, det vill säga *utan undervisning och validering*, under perioden 1 januari – 31 december 2022?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om ingen prövning genomförts).
Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

-
8. Hur många betyg har utfärdats genom prövning som har *föregåtts av validering* under perioden 1 januari – 31 december 2022?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om ingen prövning genomförts).
Om ni inte vet kan ni ange det i kommentarsfältet nedan.

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Tidigare användning av betygsrätten efter tillstånd från Skolinspektionen

Den här frågan avser den ungefärliga tiden från det att ni fått tillstånd för betygsrätt inom utbildning motsvarande komvux i sfi tills det att ni började utfärda era första betyg. När ni besvarar frågan nedan utgår ni ifrån ert senaste beviljade tillstånd för betygsrätt.

9. Ungefär hur lång tid tog det innan ni använde betygsrätten?

Med *använda* avses här att utfärda betyg/intyg.

- Mindre än 1 år
- Cirka 1–2 år
- Cirka 3–4 år

- Fler än 5 år
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

Utbildning som kommer att bedrivas under hösten 2023

10. Planerar ni att ge kurser i motsvarande sfi med stöd av betygsrätten under hösten 2023?
- Ja, ange månad/månader: _____
  - Nej
  - Vet inte/ höstens planering är inte klar ännu

Möjlighet att lämna en kommentar:

11. Vilka kurser planerar ni att ge utbildning i?

Övrigt

12. Har ni några övriga kommentarer?
Här har ni möjlighet att lämna ytterligare kommentarer innan svaren skickas in.

Tack för att du tog dig tid att besvara frågorna och därmed bidrog till en ökad kunskap om betygsrätten!

Kartläggning av betygsrättens användning inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad

Skolinspektionen granskar på regeringens uppdrag hur betygsrätten används.
<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=23267>

Frågorna handlar om ett beviljat tillstånd för betygsrätten är ett krav för tecknade av entreprenadavtal inom komvux. Vidare vill vi veta hur vanligt förekommande det är att rektorsuppgifter överlämnas från er som huvudman till de utbildningsanordnare som bedriver utbildningen på entreprenad. Resultatet av dessa frågor kommer att ge oss en bild av hur betygsrätten används inom komvux.

Utbildning på entreprenad är komvux som en offentlig skolhuvudman (kommun, region eller kommunalförbund) ger auktorisation till eller upphandlar av enskild utbildningsanordnare med stöd i 23 kap. skollagen. En utbildning som bedrivs av enskild utbildningsanordnare på entreprenad är fortfarande att betrakta som att den ingår i en kommunal verksamhet.

Har du frågor om uppdraget och/eller enkäten är du välkommen att kontakta någon av oss:

Linda Wolf linda.wolf@skolinspektionen.se 08 586 082 01

Mattias Friström mattias.fristrom@skolinspektionen.se 08 586 083 24

Fanny Hemmingsson fanny.hemmingsson@skolinspektionen.se 08 586 082 38

Marie Göranson marie.goranson@skolinspektionen.se 08 586 080 62

Stort tack på förhand för era svar!

Med vänliga hälsningar
Skolinspektionen

Enkätfrågor

1. Jag som svarar

Namn_____

Befattning_____

Telefonnummer_____

Epost_____

Entreprenadavtal

2. Har ni använt er av utbildningsanordnare via entreprenadavtal inom kommunens vuxenutbildning under den pågående avtalsperioden?

Här ingår även **auktorisering**, det vill säga kommunen lägger ut hela eller delar av vuxenutbildningen på entreprenad och de anordnare som uppfyller auktorisationsvillkoren ges möjlighet att tillhandahålla utbildning. Eleven väljer fritt mellan olika anordnare.

- Ja
- Nej, men i tidigare upphandlingar
- Nej, aldrig
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

3. Hur många olika utbildningsanordnare har ni ett pågående entreprenadavtal med?

Ange ett heltal i siffror (ange siffran 0 om ni inte har något pågående entreprenadavtal).

Ange antal _____

Möjlighet att lämna en kommentar:

Betygsrätt som krav vid tecknande av entreprenadavtal

4. Hade ni som krav att utbildningsanordnarna skulle ha ett tillstånd om betygsrätt från Skolinspektionen när ni tecknade de entreprenadavtal som gäller för pågående avtalsperiod?

- Ja, i samtliga avtal
- Ja, i vissa avtal
- Nej, inte i några avtal

Möjlighet att lämna en kommentar:

5. Beskriv gärna varför kravet finns med:

6. Beskriv gärna varför kravet finns med i vissa avtal:

7. Beskriv gärna varför det inte är ett krav:

Rektorsuppgiften

En kommun eller en region får, när det gäller kommunal vuxenutbildning, överlämna även den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter till utföraren. 23 kap. 6 § Skollagen

8. Har ni överlämnat myndighetsutövningen som hör till rektorsuppgiften till utbildningsanordnaren (enligt 23 kap. 6 § skollagen) under den pågående avtalsperioden?

- Ja, till samtliga utbildningsanordnare
- Ja, till vissa utbildningsanordnare
- Nej, inte till några utbildningsanordnare
- Vet inte

Möjlighet att lämna en kommentar:

9. Beskriv gärna varför:

10. Beskriv gärna till vilka och varför:

11. Beskriv gärna varför inte:

12. Vilka delar av rektorsfunktionen har ni överlämnat till utbildningsanordnaren?

Ange svaret i fritext

13. Har ni några övriga kommentarer?

Om ni har några övriga kommentarer går det bra att lämna dem nedan.

Tack för att du tog dig tid att besvara frågorna och därmed bidrog till en ökad kunskap om användningen av betygsrätten i komvux på entreprenad!

Bilaga 3. Beskrivning av urval, metod och genomförande av tematisk tillsyn Betygssättning utifrån beviljad betygsrätt

Urval

Vanligtvis utgår Skolinspektionen från skolenhetsregistret vid urvalsdragning. Skolenhetsregistret kan dock inte användas för att göra urval när det gäller anordnare som har beviljats betygsrätt. I skolenhetsregistret finns nämligen endast ett fåtal uppgifter registrerade kring dessa anordnare, till exempel vilka som någon gång har beviljats betygsrätt och om tillståndet avser betygssättning i kurser inom utbildning motsvarande komvux, motsvarande komvux i sfi eller motsvarande komvux som anpassad utbildning. Ett första steg vid inspektion av dessa verksamheter behöver därför alltid vara att samla in ytterligare uppgifter från anordnarna, för att få kunskap om till exempel vilka tillstånd/anordnare som är "aktiva" (det vill säga bedriver utbildning och sätter betyg), vilka kurser det sätts betyg i och så vidare. Först när de uppgifterna finns kan ett urval göras.

I den tematiska tillsynen av betygssättning hos anordnare med beviljad betygsrätt innebar urvalsarbetet att Skolinspektionen som ett **första steg** sammanställde en lista över alla tillstånd som beviljats för betygsrätt. I **steg två** användes svar från enkäten som skickats ut till anordnarna (se bilaga 1 och 2) för att sortera ut de "aktiva" anordnarna. I enkäten ställdes frågor om vilka utbildningar anordnaren skulle genomföra under aktuell tillsynsperiod, hösten 2023.

I ett **tredje steg** kontaktades dessa totalt 41 anordnare (28 folkhögskolor och 13 enskilda utbildningsanordnare) och ytterligare information begärdes in för att kunna fastställa det slutgiltiga urvalet, bland annat anordnarnas betygskataloger med nyligen satta betyg. I denna del av urvalet togs hänsyn till följande uppgifter:

- Antal satta betyg 2023 och 2022. Om inga eller få betyg satts under våren 2023 utgick anordnaren.
- Att utbildning motsvarande komvux pågick under hösten 2023. Om ingen utbildning pågick under tillsynsperioden utgick anordnaren.
- Anordnare som endast bedrev utbildning inom komvux på entreprenad på uppdrag av en kommun utgick.

Efter att hänsyn tagits till ovanstående kriterier kvarstod 9 enskilda utbildningsanordnare. Samtliga kom att ingå i det slutgiltiga urvalet.

För folkhögskolor som bedriver utbildning motsvarande komvux i sfi har dessutom nedanstående information legat till grund för urval, i ett **fjärde steg**. Urvalet har utgått ifrån risk att anordnaren inte följer gällande regleringar.

- Utformning av betygskataloger.
- Eventuella oklarheter i övrig inskickad information, till exempel kring i vilka utbildningar betyg sätts.
- Övrig kunskap hos myndigheten, såsom inkomna uppgifter om anordnaren och ärenden som varit aktuella de senaste två till tre åren.

Genomförande

Besök har genomförts på plats i verksamheterna. Besöken har i vissa fall kompletterats med digitala intervjuer. Verksamhetsbesöken har genomförts under perioden oktober till december 2023.

Skolinspektionens beslut efter tillsynen av verksamheterna riktar sig till de enskilda utbildningsanordnarna respektive till den juridiska person som ansvarar för varje folkhögskola. Det är dessa som ansvarar för att åtgärda eventuella brister. Skolinspektionens bedömningar avser inte enskilda lärares arbete. Däremot intervjuades lärare och elever.

Intervjuer

I tillsynen har intervjuer varit den huvudsakliga informationskällan. Intervjuerna har kompletterats med dokumentation. Vid intervjuerna har Skolinspektionens utredare utgått från ett gemensamt intervjustöd, men frågornas formulering och ordning, liksom vilka följdfrågor som har ställts, har varierat mellan intervjuerna. På grund av skillnader mellan vilka krav som gäller för de enskilda utbildningsanordnarna och för folkhögskolorna har inte samtliga bedömningsgrunder ingått för folkhögskolorna.⁷⁸

Skolinspektionen har tagit fram urvalskriterier för vem som ska intervjuas och har gjort urvalet utifrån inskickade elev- och lärarlistor i samråd med anordnaren. Intervjuer har genomförts med följande grupper:

- elever som läser kurser inom utbildningar där betyg sätts utifrån anordnarens beviljade betygsrätt
- lärare som undervisar i kurser inom utbildningar där betyg sätts utifrån anordnarens beviljade betygsrätt
- rektor som ansvarar för den utvalda utbildningen
- behörig företrädare för anordnaren.

⁷⁸ Bedömningsgrund som undantogs i utredningar av folkhögskola som bedrev utbildning motsvarande komvux i sfi: 1:2: Utbildningen bedrivs på uppdrag av en juridisk person och betyg sätts och utfärdas endast för de elever som uppdraget omfattar. De bedömningsgrunder som Skolinspektionen har utgått ifrån inom varje bedömningsområde beskrivs i rapport efter genomförd tematisk tillsyn. Skolinspektionen (2024). *Betygsättning utifrån beviljad betygsrätt*. Rapport 2024:9.

Vid behov har även en intervju genomförts med en person som ansvarar för administrativa uppgifter för aktuella utbildningar.

Dokumentstudier

Skriftliga underlag av betydelse för tillsynen har inhämtats från anordnare i tillsynen före och under besöket. Bland annat har Skolinspektionen inhämtat registreringsbevis eller motsvarade, uppdragsavtal för enskilda utbildningsanordnare att bedriva utbildning motsvarande komvux, betygskataloger, utdrag ur betygskatalogen, utbildningsplaner/utbildningsupplägg, lärares betygsunderlag, lärares planering för pågående kurser och en informationsinhämtning med frågor om verksamheten. Underlagen har utgjort en del av utredningen inför besluten för varje anordnares verksamhet.

Sammanställning, analys, bedömning och beslut

Underlag som har samlats in under besöken och det underlag inför beslut som intervjuerna har sammanställts i (tjänsteanteckning) har kommunicerats till anordnaren. En analys har genomförts av det underlag som fanns för beslut. Därefter har en sammantagen bedömning gjorts utifrån framtagna bedömningsgrunder och beslut fattats.

I besluten till respektive anordnare anges om det finns brister enligt de författningar som ligger till grund för tillsynen. Besluten redovisar vilka omständigheter som ligger till grund för de bedömningar som har gjorts och vilka åtgärder som ska vidtas. Det är anordnaren som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna och som ska se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten. I samband med att beslutet har fattats har utredarna även erbjudit anordnaren en återföring av besluten.